

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи студентів, проведення практичних
занять та виконання контрольної роботи з дисципліни

«Державне регулювання економіки»

для студентів денної та заочної форми навчання
Спеціальність «Менеджмент організації та адміністрування».

Одеса-14

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи студентів, проведення практичних
занять та виконання контрольної роботи з дисципліни

«Державне регулювання економіки»

для студентів денної та заочної форми навчання
Спеціальність «Менеджмент організації та адміністрування».

“Затверджено”
на засіданні метод.комісії
еколого-економічного факультету
протокол № 5 від 8.12.2014 року

“Затверджено”
на засіданні кафедри менеджменту
природоохоронної діяльності
Протокол № 4 від 1 грудня 2014 р.
Зав. кафедри _____ В.Г. Ковальов

Одеса 2014 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи студентів, проведення практичних
занять та виконання контрольної роботи з дисципліни

«Державне регулювання економіки»

для студентів денної та заочної форми навчання
Спеціальність «Менеджмент організації та адміністрування».

“Затверджено”
на засіданні метод.комісії
еколого-економічного факультету
протокол № 5 від 8 грудня 2014року

Одеса-14

Методичні вказівки до самостійної роботи студентів, проведення практичних занять та виконання контрольної роботи з дисципліни «Державне регулювання економіки»

для студентів денної та заочної форми навчання

Спеціальність «Менеджмент організації і адміністрування».

/Укладач к.е.н., доцент В.О.Улибіна, Одеса, ОДЕкУ, 2014р, 71с.

Передмова.....	4
1. Загальна частина.....	4
1.1. Мета та завдання курсу.....	4
1.2. Вимоги до результатів освоєння дисципліни.....	5
2. Зміст дисципліни: теми та основні питання.....	7
3. Рекомендації по самостійній роботі студента.....	10
4. Тести.....	10
5. Питання до залікової контрольної роботи.....	17
6. Практикум (господарські, виробничі ситуації та практичні завдання).....	18
6.1. Тема 1. Основи становлення регульованої ринкової економіки	18
6.2. Тема 3 . Модель економічного обороту країни в системі національних рахунків	22
6.3 Тема 4. Прогнозування та індикативне планування народного господарства.....	25
6.4. Тема 5. Фінансово – бюджетне і кредитне регулювання.....	31
6.5. Тема 7. Державне регулювання інвестиційної діяльності.....	34
6.6. Тема 8. Державне регулювання структурної перебудови народногосподарського комплексу.....	42
6.7. Тема 9. Державне регулювання земельних відносин.....	55
6.8. Тема 10. Державне регулювання ринку праці.....	56
7. Методичні вказівки до написання контрольної роботи для студентів заочної форми навчання.....	65
7.1. Основні вимоги до виконання контрольної роботи.....	65
7.2. Порядок виконання контрольної роботи.....	66
7.3. Варіанти контрольної роботи.....	66
8. Рекомендована література.....	71

ПЕРЕДМОВА

Сучасна система економічних знань як один із складових елементів визначає вивчення ролі держави в національній економіці. Держава різною мірою і формах бере участь в економічних процесах і стосунках в рамках всієї національної економіки, в окремих секторах і сферах економіки (промисловості, сільському господарстві, фінансах, транспорті і т. д.), в галузях і регіонах, в окремих суб'єктах господарювання, в зовнішньоекономічній діяльності. Держава є не зовнішньою системою, а складовою частиною, елементом сучасної економіки.

У основі державного регулювання — використання важелів і методів, прямих і непрямих регулювальників економічних процесів. Різні аспекти економічної діяльності держава регулює через бюджетну, банківську систему, державні замовлення, митну службу. Широко використовуються планування, економічне прогнозування, контроль і інші функції управління.

Для комерційних організацій держава є найважливішим елементом зовнішнього середовища, від уміння фірми гнучко реагувати на зміни державної економічної політики безпосередньо залежить стійкість ринкової позиції, а, отже, і фінансовий результат діяльності організації.

Методичні вказівки з дисципліни «Державне регулювання економіки» призначені для допомоги у самостійної роботи студентів та для забезпечення виконання практичних завдань з вказаної дисципліни студентами денної та заочної форми навчання.

Теми №№ 3, 4, 7, 8, що вказані у змісті рекомендуються для студентів заочного відділення.

1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

1.1. Мета та завдання курсу

Мета курсу – полягає у формуванні у студентів цілісного уявлення про державне макроекономічне регулювання як найважливіший елемент національної економічної системи.

Завдання курсу:

- розглянути теоретичні і методологічні основи державного втручання в економіку;
- обґрунтувати місце і роль державного сектора в національній економіці;
- вивчити основні методи і інструменти державного регулювання і планування ринкової економіки;
- розглянути досвід зарубіжних країн по макроекономічному регулюванню в сучасних умовах;
- вивчити різні сфери державного регулювання економічної системи.

1.2 ВИМОГИ ДО РЕЗУЛЬТАТІВ ОСВОЄННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Процес вивчення дисципліни «Державне регулювання економіки» направлений на формування наступних компетенцій:

1. загальнокультурні компетенції:

- знання і розуміння економічних законів розвитку суспільства і уміння оперувати цими знаннями в професійній діяльності ;
- здатність займати активну цивільну позицію по питаннях економічної політики держави ;
- володіння культурою мислення, здібністю до сприйняття, узагальнення і аналізу економічної інформації ;
- уміння логічно вірно, аргументовано і ясно будувати усну і письмову мову готовність до кооперації з колегами, роботі в колективі ;
- здатність знаходити організаційно-управлінські рішення і готовністю нести за них відповідальність ;
- уміння використовувати нормативні правові документи в своїй діяльності

- усвідомлення соціальної значущості своєї майбутньої професії, володіння високою мотивацією до виконання професійної діяльності ;
- здатність аналізувати соціально значимі проблеми і процеси ;
- володіння методами кількісного аналізу і моделювання, теоретичне і експериментальне дослідження ;
- розуміння ролі і значення інформації і інформаційних технологій в розвитку сучасного суспільства і економічних знань ;
- опанування основних методів, способами і засобами здобуття, зберігання, переробки інформації, навиками роботи з комп'ютером як засобом управління інформацією ;
- здатність працювати з інформацією в глобальних комп'ютерних мережах і корпоративних інформаційних системах ;

2. професійні компетенції :

організаційно-управлінська діяльність:

- здатністю оцінювати умови і наслідки організаційно-управлінських рішень, що приймаються, у сфері державного макроекономічного регулювання ;
- готовністю брати участь у впровадженні технологічних і продуктових інновацій ;
- здатністю вирішувати управлінські завдання, пов'язані з операціями на світових ринках в умовах глобалізації ;

інформаційно-аналітична діяльність:

- здібність до економічного образу мислення ;
- здатністю оцінювати дію макроекономічного середовища на функціонування організацій і органів державного і муніципального управління ;
- розумінням основних мотивів і механізми ухвалення рішень органами державного регулювання ;

- умінням застосовувати кількісні і якісні методи аналізу при ухваленні управлінських рішень у сфері державного регулювання економіки і будувати економічні, фінансові і організаційно-управлінські моделі ;
- розуміння ролі фінансових ринків і інститутів, здібністю до аналізу різних фінансових інструментів економічного регулювання ;

підприємницька діяльність:

- здатністю оцінювати економічні і соціальні умови здійснення підприємницької діяльності, що стосуються економічної політики держави.

В результаті вивчення дисципліни «Державне регулювання економіки» студент повинен:

знати:

1. закономірності розвитку національної економіки
2. структуру економічної системи країни
3. роль і функції держави в економіці
4. основні макроекономічні показники
5. основні методи державного регулювання економіки
6. обмеження державного втручання в економічні процеси

уміти:

1. аналізувати показники макроекономічної статистики
2. оцінювати ефективність діяльності по державному економічному регулюванню

володіти:

1. навиками розробки державних цільових програм економічного регулювання
2. науковою термінологією в рамках дисципліни
3. навиками самостійної роботи по пошуку і обробці інформації про регулюючу діяльність держави

2.Зміст дисципліни: теми та основні питання.

Тема 1. ОСНОВИ СТАНОВЛЕННЯ РЕГУЛЬОВАНОЇ РИНКОВОЇ

ЕКОНОМІКИ

1. Розвиток економічних моделей суспільства
2. Модель чистої ринкової економіки та її еволюція
3. Модель змішаної регульованої економіки
4. Необхідність і сутність державного регулювання економіки
5. Форми, засоби і методи державного регулювання економіки
6. Світовий досвід макроекономічного регулювання

Тема 2. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН ВЛАСНОСТІ І СТАНОВЛЕННЯ РИНКОВИХ СТРУКТУР

1. Державна програма приватизації майна державних підприємств
2. Особливості оцінки вартості майна при приватизації його шляхом продажу
3. Особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі
4. Визначення статутних фондів відкритих акціонерних товариств

Тема 3. МОДЕЛЬ ЕКОНОМІЧНОГО ОБОРОТУ КРАЇНИ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ

1. Структурна характеристика системи національних рахунків
2. Міжгалузевий баланс виробництва і розподілу товарів та послуг
3. Макроекономічні показники системи національних рахунків
4. Показники ефективності суспільного виробництва та методика їх визначення
5. Економічний оборот країни в системі національних рахунків
- 5.1. Сутність економічного обороту країни
- 5.2. Основні економічні категорії СНР
- 5.3. Структура національних рахунків

Тема 4. ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ІНДИКАТИВНЕ ПЛАНУВАННЯ НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА

1. Теоретичні основи сутності прогнозування і планування
2. Методологія прогнозування та макроекономічного планування
3. Методи прогнозування макроекономічних процесів
4. Методи макроекономічного планування
5. Розробка програм економічного і соціального розвитку України
6. Формування прогнозів та планів

Тема 5. ФІНАНСОВО-БЮДЖЕТНЕ І КРЕДИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

1. Державний бюджет - основний регламентуючий закон діяльності країни
2. Формування регульованої системи кредитування товаровиробників
3. Сутність кредитного забезпечення
- 3.1. Банківське кредитування
- 3.2. Особливості кредитування сільськогосподарських товаровиробників
- 3.3. Використання іпотеки земельних ділянок при кредитуванні сільського господарства
4. Державна підтримка і регулювання розвитку сільського господарства

5. Поєднання ринкового і державного регулювання ціноутворення в АПК

Тема 6. ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

1. Податкова система в регульованій ринковій економіці
2. Ресурсні платежі
3. Плата за землю
- 3.1. Плата за користування надрами для видобування корисних копалин
- 3.2 Збір за спеціальне використання лісових ресурсів
- 3.3.Плата за спеціальне використання водних ресурсів

Тема 7 . ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- 1.Організаційно-правова основа інвестиційної діяльності
- 2.Сутність і структура інвестиційної діяльності
3. Шляхи залучення інвестицій у сільське господарство
4. Використання лізингових відносин

Тема 8. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРУКТУРНОЇ ПЕРЕБУДОВИ НАРОДНОГОСПОДАРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ

1. Організаційно-економічні основи структурної політики
2. Структура промислового виробництва і основи державного регулювання його розвитку
3. Натуральні і вартісні показники промислового виробництва
4. Планування розвитку промислового виробництва
5. Планування розвитку будівництва, транспорту і зв'язку

Тема 9. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

- 1.Значення земельних ресурсів
- 2.Структура землекористування в Україні
3. Правові основи земельних відносин
4. Реформування земельних відносин
- 5.Грошова оцінка сільськогосподарських земель
6. Організація і регулювання земельного ринку

Тема 10. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ

1. Баланс трудових ресурсів і праці
2. Сутність та види зайнятості і безробіття населення
3. Державне регулювання зайнятості
4. Державна система соціального захисту населення

Тема 11. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

1. Суть і завдання регіональної економічної політики
2. Регіональна економічна політика у перехідний період
3. Державне регулювання соціально-економічного розвитку регіонів
4. Місцеві бюджети - фінансова основа розвитку регіонів

Тема 12. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Характеристика природно-ресурсного потенціалу України
2. Принципи та об'єкти охорони навколишнього природного середовища
3. Механізми регулювання природоохоронної діяльності

3. Рекомендації по самостійній роботі студента.

Учбовий план передбачає перерозподіл часу підготовки студентами учбової дисципліни на користь самостійної роботи. При цьому важливу роль в самостійній роботі відіграють накопиченні знання попередніх дисциплін.

Рекомендована література, підручники у відповідних главах містять учбовий матеріал, який представлений у програмі курсу.

Саме тому ми рекомендуємо наступний алгоритм самостійного вивчення теми:

1. Прочитати теоретичний матеріал підручника
2. Скласти короткий конспект прочитаного, максимально використовуючи графічні елементи і схеми.
3. Відповісти на питання, що знаходяться в кінці відповідної глави підручника.
4. Якщо при відповідях на питання виникла скрута – звернутися до відповідного матеріалу для повторення.
5. Вивчення теоретичного матеріалу дасть змогу відповісти на тестові питання самостійно. Під час практичних занять буде привернута увага до перевірки цих тестів.

ТЕСТИ

(* визначає, що є декілька вірних відповідей)

1. Що з перерахованого нижче не є суспільним благом:

- а) автомобілі;
- б) поліція;
- в) маяки;
- г) захист від повені.

2. Основна функція податків - стимулююча.

- а) Так;
- б) Ні.

3. Державна політика, направлена на макроекономічну стабілізацію у фазі спаду, - це:

- а) зростання процентних ставок по позиках банку;

- б) скорочення державних витрат для зниження безробіття;
- в) заборона додаткового кредитування;
- г) зниження податкових ставок.

4. Надмірне збільшення податкових ставок може зменшити ВВП.

- а) Так;
- б) Ні.

5. Широке вживання економічних методів державного регулювання:

- а) може ослабити ефект ринкових механізмів;
- б) залишає нейтральним ринковий механізм;
- в) не впливає на ринковий механізм;
- г) може укріпити дію ринкових механізмів.

6. Антимонопольне законодавство націлене в першу чергу на забезпечення:

- а) споживачів суспільними товарами і послугами;
- б) умов конкуренції;
- в) повної зайнятості;
- г) економічної свободи.

7. Кейнсіанство як економічна теорія стверджує, що:

- а) ринкова економіка сама по собі не забезпечує повного використання своїх ресурсів;
- б) повне задоволення потреб суспільства в товарах і послугах є стихійний процес;
- в) економіка стане ефективнішою за відсутності її регулювання державою;
- г) лише самовідтворюючий розвиток приватного сектора економіки дає найбільший ефект.

8. Особливості функцій держави в економіці України обумовлені, перш за все:

- а) надмірною розвиненістю ринкового механізму;
- б) відсутністю необхідної бази для їх реалізації;
- в) недорозвиненістю особистого вжитку населення;
- г) диспропорційною в народному господарстві.

9. Показник валового національного продукту (ВВП) на душу населення використовується для оцінки рівня добробуту.

- а) Так;
- б) Ні.

10. Що з перерахованого нижче краще всього відображає поняття «Держава в економіці»?

- а) сукупність законодавчих, старанних і судових органів, що діють на всіх територіальних рівнях управління;
- б) сукупність законодавчих, старанних і судових органів, що діють на федеральному рівні управління;
- в) сукупність природних, трудових і капітальних ресурсів, що є на території даної країни;
- г) сукупність природних, трудових і капітальних ресурсів, що належать жителям даної країни.

11. Виділіть пункт, де адміністративні методи державного регулювання не є основними:

- а) фіскальна політика;
- б) розробка національної системи стандартизації і сертифікації;
- в) антимонопольне регулювання;
- г) створення державних заповідників.

12*. Можливість виробництва продукції рослинництва визначають такі фактори:

- а) наявність посівних площ, що використовуються під певну культуру;
- б) урожайність рослинницької культури;
- в) валовий збір продукції;

13. До «провалів ринку» відносять такі процеси як:

- а) виробництво суспільних благ;
- б) побічні ефекти від переливу ресурсів;
- в) ефективність використання ресурсів.

14. Одним з проявів «провалів ринку» є наявність:

- а) зовнішніх ефектів;
- б) внутрішніх ефектів;
- в) змішаних ефектів;

15. Виробництво суспільних благ збиткове, якщо:

- а) ціна пропозиції більше ціни попиту;
- б) ціна попиту більше ціни пропозиції;
- в) ціна попиту = 0;
- г) ціна пропозиції = 0.

16. Валовою національний продукт- це сума вартості всіх товарів і послуг, вироблених в економіці протягом року.

- а) Так;
- б) Ні.

17. Суспільний сектор - це частина економічного простору, де:

- а) ринок не спрацьовує;
- б) здійснюється виробництво суспільних благ;
- в) діють некомерційні організації;
- г) все перераховане.

18. Неконкурентність суспільного блага означає, що:

- а) благо неділимо;
- б) благо не може бути продано поштучно;
- в) благо споживається спільно;
- г) все перераховане.

19. Зовнішні ефекти - це:

- а) побічна дія виробництва або вжитку якого-небудь блага на виробництво або вжиток іншого блага;
- б) збільшення корисності споживача в результаті дії виробництва якого-небудь блага;
- в) дія виробництва одного блага на ринкову рівновагу в цілому.

20. Домінуюче місце в суспільному секторі займають:

- а) добровільні організації
- б) комерційні підприємства
- в) державні підприємства і організації
- г) політичні партії

21. «Провалами ринку» називаються:

- а) ситуації в економіці, де ринок не спрацьовує або спрацьовує частково;
- б) коли ринок не справляється зі своїми функціями і не може забезпечити ефективне виробництво благ;
- в) вірно все перераховане;
- г) наявність «зовнішніх ефектів».

22.Основою підвищення добробуту може бути лише інтенсивне зростання.

- а) Так;
- б) Ні.

23. Державне регулювання ринкової економіки:

- а) породжено виключно інтересами бюрократичного державного апарату;
- б) служить економічним цілям національного фінансового господарства;
- в) викликано, перш за все, інтересами воєнно-промислового комплексу;
- г) покликаний служити зміцненню існуючих буд, адаптації його до змінних умов шляхом постановки і вирішення завдань, які не може вирішувати ринковий механізм.

24. Особливості функцій держави в українській економіці обумовлені, перш за все:

- а) надмірною розвиненістю ринкового механізму;
- б) відсутністю необхідної бази для їх реалізації;
- в) недорозвиненістю особистого вжитку населення;
- г) диспропорційною в народному господарстві.

25. Неспроможність ринку може полягати...

- а) лише у надвиробництві деяких товарів;
- б) лише у недовиробленні деяких товарів;
- в) як у надвиробництві, так і в недовиробленні деяких товарів;
- г) лише у виникненні браку товарів.

26. Державний борг - це загальна сума накопичених позитивних сальдо державного бюджету.

- а) Так.
- б) Ні.

27. Антициклічне регулювання економіки направлене:

- а) на скорочення кризисного падіння виробництва;
- б) на прискорення економічного зростання;
- в) на стабілізацію економічного розвитку;

28. До функцій держави в ринковій економіці відносяться:

- а) законотворча діяльність;
- б) забезпечення розподілу ресурсів;
- в) формування ринкових цін;

29. ВВП - ринкова вартість кінцевих товарів і послуг, вироблених в економіці протягом року.

- а) Так.
- б) Ні.

30. До екстенсивних чинників економічного зростання не належить:

- а) збільшення числа зайнятих;
- б) зростання продуктивності праці;
- в) розширення виробничих площ;
- г) збільшення об'єму інвестицій при збереженні існуючого рівня технології.

31. Функції податків полягають в:

- а) скороченні об'єму засобів, що знаходяться у розпорядженні фірм і домашніх господарств.
- б) збільшенні об'єму засобів, яким розпоряджається держава.
- в) збільшенні об'єму засобів, що направляються на фінансування державних витрат.
- г) Перерозподілі доходів.
- д) Досягненні всіх перерахованих цілей.

32. До форм реалізації прямих методів державного регулювання в умовах

перехідної економіки відноситься

- а) система ліцензування певних видів діяльності
- б) система грошово-кредитних стосунків
- в) індикативне планування;
- г) податкова система.

33. До найважливіших причин, що об'єктивно зумовили потребу участі держав в економіці періоду трансформації, відноситься:

- а) об'єктивна потреба національної економіки в іноземних інвестиціях;
- б) істотна диференціація доходів населення;
- в) посилення процесу розбалансованості макроекономічних пропорцій.

34. Формою реалізації прямих методів державного регулювання в умовах трансформованої економіки є:

- а) прогнозування і індикативне планування;
- б) встановлення мінімального розміру оплати праці;
- в) заборона на певні види господарської діяльності.

35. Однією з форм реалізації непрямого державного регулювання перехідної економіки є система:

- а) бюджетних стосунків;
- б) квотування експорту і імпорту;
- в) обмежень діяльності монополій
- г) державних замовлень товарів і услуг.

36. До заходів державного протекціонізму належить*:

- а) введення митних зборів на товари, що імпортуються;
- б) введення податкових пільг для філій зарубіжних компаній;
- в) відміна будь-яких обмежень на експорт товарів;
- р) повна відміна митних зборів на товари, що імпортуються.

37. Економічне зростання країни вимірюється по:

- а) зростанню об'ємів національного доходу;
- б) зростанню об'ємів валового внутрішнього продукту;
- в) зміні показника «якість життя»;
- г) комплексу показників: зростанню об'ємів національного доходу, валового внутрішнього продукту, зміні показника «якість життя».

38. Проблема ринкової економіки, якою повинна займатися держава, це:

- а) коректування фіскальними інструментами розподілу грошових доходів в суспільстві;
- б) надання допомоги конкретному споживачеві з обмеженими доходами, визначаючи способи їх раціонального використання;
- в) визначення того, що і в якій кількості потрібно виробити з готівки ресурсів.

39. Роздержавлення економіки є:

- а) зняття з держави функцій прямого господарського управління;
- б) збільшення функцій державного регулювання економіки;
- в) відхід держави з економіки;
- г) лібералізацію цін.

40. У функції антимонопольних органів України не входить:

- а) регулювання валютного ринку;

- б) регулювання фінансового ринка;
- в) контроль за об'єднанням і злиттям крупних фірм;
- г) контроль за різними видами діяльності суб'єктів природних монополій

41. Перехідний період від командної економіки до ринкової супроводиться:

- а) великим вживанням непрямих методів регулювання економіки;
- б) великим вживанням прямих методів регулювання економіки;
- в) збереженням методів державного регулювання економіки.

42. Номінальна ставка відсотка складає 110%, а реальна 4%. Очікуваний темп інфляції составит:

- а) 106%;
- б) 102%;
- в) 114%;
- г) 120%.

43.* Державний сектор в економіці розвинених країн має тенденцію

- а) розширяється;
- б) сужається;
- в) піддаватися процедурі роздержавлення і приватизації;
- г) перетворюватися в суб'єкти малого підприємництва.

44. Економічне зростання допомагає вирішити проблеми обмеженості ресурсів.

- а) Так;
- б) Ні.

45*. Розрізняють такі потреби у сільськогосподарській продукції:

- а) державні;
- б) загальнодержавні;
- в) внутрішньогосподарські;
- г) регіональні.

46. Фактична чисельність пасажирів визначається:

- а) за кількістю проданих білетів;
- б) за кількістю поїздок;
- в) за вартістю білетів.

47. Коефіцієнт перевезеності вантажу може приймати таке значення:

- а) дорівнювати 0; г) бути більшим за 1;
- б) бути більшим за 0; д) бути меншим ніж 1.
- в) дорівнювати 1
- ;

48*. На транспортну активність населення впливають такі фактори:

- а) грошові доходи населення; б) розмір транспортних тарифів;
- в) довжина та густота доріг; г) реальні доходи населення;
- д) зміни цін на споживчі товари.

49*. Продукцію транспорту вимірюють такі показники:

- а) обсяг перевезень вантажів; б) обсяг вантажообігу;
- в) обсяг пасажирообігу; г) чисельність пасажирів.

50. Транспортна активність населення вимірюється таким показником:

- а) чисельністю пасажирів, що припадає на одного мешканця;

- б) кількістю поїздок, що припадає на одного мешканця;
- в) обсягом пасажирообігу, що припадає на одного мешканця.

51*. Розмір виробничої потужності промисловості залежить від:

- а) кількості обладнання;
- б) продуктивності одиниці обладнання за одиницю часу;
- в) кількості часу, протягом якого використовується обладнання;
- г) кількості матеріальних ресурсів, що використовуються у виробництві.

52. Можливості виробництва промислової продукції обумовлюють такі фактори:

- а) виробничі потужності, матеріальні ресурси та ефективність їх використання;
- б) трудові та фінансові ресурси;
- в) основні виробничі фонди, матеріальні, трудові, фінансові ресурси та ефективність використання кожного з них ;
- г) трудові, матеріальні, фінансові ресурси та виробничі потужності.

53. При визначенні необхідного обсягу продукції сільського господарства для задоволення державних потреб складається:

- а) баланс державних закупівель;
- б) баланс валових ресурсів сільськогосподарської продукції;
- в) баланс кормів.

54*. Можливість виробництва продукції рослинництва визначають такі фактори:

- а) наявність посівних площ, що використовуються під певну культуру;
- б) урожайність рослинницької культури;
- в) валовий збір продукції;
- г) обсяг державних закупівель продукції.

55. Урожайність культур, що очікується у розрахунковому році залежить від:

- а) внесення мінеральних та органічних добрив;
- б) використання нових елітних сортів насіння;
- в) упровадження прогресивних форм організації виробництва;
- г) кліматичних факторів;
- д) політичної стабільності у суспільстві;
- е) здійснення зрошення (осушення) земель.

56*. Обсяг капітальних вкладень, що визначається на стадії техніко-економічного обґрунтування як потрібний для введення в дію виробничих потужностей залежить від:

- а) розміру виробничої потужності, що має бути введена в дію;
- б) розрахункового значення питомих капітальних вкладень;
- в) вартості будівельно-монтажних робіт;
- г) ціни будівництва.

57. При визначенні необхідного обсягу продукції сільського господарства для задоволення державних потреб складається:

- а) баланс державних закупівель;
- б) баланс валових ресурсів сільськогосподарської продукції;
- в) баланс кормів.

г) обсяг державних закупівель продукції.

58. Урожайність культур, що очікується у розрахунковому році залежить від:

- а) внесення мінеральних та органічних добрив;
- б) використання нових елітних сортів насіння;
- в) упровадження прогресивних форм організації виробництва;
- г) кліматичних факторів;
- д) політичної стабільності у суспільстві;
- е) здійснення зрошення (осушення) земель.

59*. Ступінь та методи втручання держави у процес ціноутворення залежать від:

- а) волі та бажання політичної партії, що прийшла до влади;
- б) зрілості ринкових відносин;
- в) прийнятої у державі концепції державного регулювання;
- г) стабільності економіки.

60. Пряме втручання держави у ціноутворення здійснюється шляхом:

- а) установлення єдиних податків, що містять ціни;
- б) установлення фіксованих цін;
- в) затвердження структури ціни.

61. Органи державного регулювання економіки поділяються на:

- а) центральні, місцеві;
- б) місцеві, промислові, державні;
- в) регіональні, галузеві, загальнодержавні.

62*. Виконавчу владу в Україні репрезентують:

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) Президент країни;
- в) місцеві державні адміністрації;
- г) Антимонопольний комітет;
- д) Верховна Рада України.

63*. Органами виконавчої влади центрального рівня є такі структури:

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) Міністерство економічного розвитку та торгівлі;
- в) місцеві державні адміністрації;
- г) Антимонопольний комітет;
- д) Конституційний суд.

64. Непрямий вплив держави на соціально-економічні процеси здійснюється через:

- а) податкову, кредитну та фінансову системи;
- б) бюджетну систему та завдяки адміністративним мірам;
- в) податкову, фінансову системи та завдяки адміністративним заходам.

65. Залежно від ступеня державного втручання методи державного регулювання економіки поділяють на такі групи:

- а) методи прямого і методи непрямого регулювання;
- б) адміністративні методи й економічні регулятори;

в) бюджетні, податкові та фінансово-кредитні методи.

66. Непрямими методами державного регулювання є:

- а) грошово-кредитні, податкові й амортизаційні методи;
- б) бюджетні, податкові, грошово-кредитні й амортизаційні методи;
- в) податкові та грошово-кредитні методи.

67. Прямими методами державного регулювання є такі методи:

- а) податкові, бюджетні та адміністративні;
- б) податкові та бюджетні;
- в) адміністративні та бюджетні;
- г) адміністративні та податкові.

68. Дотація виробникові розраховується за такою формулою:

- а) Дотація = $(Ц_r - Ц_v) / A$;
- б) Дотація = $(Ц_r + Ц_v) * A$;
- в) Дотація = $(Ц_r - Ц_v) * A$

де C_r – реальна ринкова ціна за одиницю продукції; C_v – ціна підприємства на одиницю товару; A – обсяг виробництва товару в натуральному вимірюванні, що підлягає дотуванню.

5. Питання до підготовки к залікової контрольної роботи

1. Цілі, завдання і методи державного регулювання економіки.
2. Роль і функції держави в ринковій економіці.
3. Зарубіжний досвід державного регулювання економіки.
4. Реферативний огляд літератури по проблемах державного регулювання економіки.
5. Федеральні органи державного регулювання економіки в Росії. Їх характеристика.
6. Регіональні і місцеві органи регулювання економіки і характеристика їх діяльності.
7. Товарний ринок як об'єкт державного регулювання.
8. Господарючі суб'єкти: поняття, види, державна реєстрація.
9. Господарські товариства, особливості їх діяльності і регулювання.
10. Господарські суспільства, особливості їх діяльності і регулювання.
11. Державні і муніципальні унітарні підприємства і особливості їх регулювання.
12. Холдингові компанії і фінансово-промислові групи як об'єкт державного регулювання.
13. Необхідність, цілі і завдання антимонопольного регулювання в економіці.
14. Антимонопольні органи, їх завдання, функції, повноваження.
15. Антиконтурентні дії господарюючих суб'єктів, їх прояв і припинення.
16. Антиконтурентні дії органів влади і управління, їх прояв і припинення.
17. Державний контроль за концентрацією капіталу в ринкових умовах.

18. Поняття, види і характеристика коштовних паперів.
19. Ринок коштовних паперів, його поняття, структура, учасники.
20. Органи державного регулювання ринку коштовних паперів, їх функції. повноваження.
21. Регулювання діяльності професійних учасників ринку коштовних паперів.
22. Акціонерні суспільства і їх роль в розвитку ринку коштовних паперів. Особливості державного регулювання діяльності акціонерних суспільств.
23. Необхідність, цілі і завдання державного регулювання цін в економіці.
24. Методи державного регулювання цін.
25. Особливості державного регулювання діяльності суб'єктів природних монополій.
26. Єство, цілі і завдання приватизації державного і муніципального майна. Продавці і покупці майна.
27. Органи по приватизації державного і муніципального майна.
28. Методи приватизації державного і муніципального майна.
29. Акціонування як форма приватизації державних підприємств.
30. Підсумки реалізації державних програм приватизації.
31. Необхідність державного захисту прав споживачів в економіці.
32. Права споживачів і їх вміст.
33. Захист прав споживачів при продажі товарів.
34. Захист прав споживачів при наданні послуг і виконанні робіт.
35. Державні органи по захисту прав споживачів.
36. Діяльність суспільних об'єднань по захисту прав споживачів.
37. Судовий захист прав споживачів.
38. Розвиток міжнародного споживчого руху.
39. Регулювання ринку коштовних паперів за кордоном.
40. Зарубіжний досвід цінового регулювання в економіці.

ПРАКТИКУМ

6. Господарські, виробничі ситуації та практичні завдання (цифрові дані, приведені в завданнях, умовні)

Для закріплення теоретичного матеріалу, придбання навиків роботи з фактичними даними використані практичні завдання, господарські та виробничі ситуації.

Програма курсу містить 12 тем. Практичні завдання представлені в таких темах:

Тема 1. Основи становлення регульованої ринкової номіки

Тема 3 . Модель економічного обороту країни в і національних рахунків

Тема 4. Прогнозування та індикативне планування
народного господарства

Тема 5. Фінансово – бюджетне і кредитне регулювання

Тема 7. Державне регулювання інвестиційної діяльності

Тема 8. Державне регулювання структурної перебудови
народного господарського комплексу

Тема 9. Державне регулювання земельних відносин

Тема 10. Державне регулювання ринку праці

Окреме місце займають ситуаційні завдання в деяких темах. Їх особливість – показати пошук найбільш оптимального варіанту в умовах багатоваріантних розрахунків,

Перед виконанням практичних завдань необхідно ознайомитись з теоретичним матеріалом відповідної теми. Виконання кожного завдання повинно завершуватися висновками.

6.1. Тема 1. ОСНОВИ СТАНОВЛЕННЯ РЕГУЛЬОВАНОЇ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Завдання 1.

Постановка завдання:

Визначити розмір дотацій, що надаються хлібозаводу з місцевого бюджету щомісячно, та питому вагу дотацій у реальній ринковій ціні.

Вихідні дані:

1. Хлібозавод працює у трьохзмінному режимі 30 днів на місяць.
2. Обсяг виробництва хліба за зміну дорівнює 10 т, в тому числі пшеничного – 8, житнього – 2.
3. Витрати хлібозаводу на виробництво 1 кг хліба наведені у таблиці

Таблиця 1

Витрати	Хліб пшеничний	Хліб житній
Матеріали, грн.	0,40	0,30
Експлуатація машин та механізмів, грн.	0,22	0,18
Заробітна плата без нарахувань, грн.	0,18	0,16
Позавиробничі витрати, % від	10,0	10,0

виробничої собівартості		
-------------------------	--	--

4. Нарахування на заробітну плату встановлені на рівні 37,5 %. (В разі їх зміни врахувати новий норматив)

5. Норматив рентабельності продукції, що забезпечує підприємству отримання госпрозрахункового доходу, дорівнює:

23 % - для пшеничного хліба;

20 % - для житнього хліба.

6. Відпускна оптова ціна за 1 кг хліба, яка встановлена органами місцевої влади, складає:

90 коп. – для пшеничного хліба;

70 коп. – для житнього хліба.

Завдання 2.

Постановка завдання:

Визначити розмір дотацій вугільній промисловості, який необхідно передбачити у витратній частині державного бюджету в розрахунковому році, та питому вагу дотації в реальній ринковій ціні вугілля.

Вихідні дані:

1. У розрахунковому році обсяг видобутку вугілля складе 95 млн. т

2. Витрати вугільних підприємств на видобуток 1 тонни вугілля наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Витрати	Сума, грн.
Матеріали	
Заробітна плата без нарахувань	18,0
Експлуатація машин та механізмів	10,0
Позавиробничі витрати	20,0
	12,0

3. Нарахування на заробітну плату встановлені на рівні 37,5 %. (В разі їх зміни врахувати необхідний новий норматив)

4. Норматив рентабельності, що забезпечує підприємствам галузі отримання госпрозрахункового доходу, дорівнює 25,0 %.

5. Відпускна оптова ціна, яка встановлена державою за 1 тону

вугілля, дорівнює 60,0 грн.

Завдання 3.

Постановка завдання:

Визначити річний розмір дотацій хлібозаводу на виробництво пшеничного хліба, який необхідно передбачити в місцевому бюджеті, та питому вагу дотації в реальній ринковій ціні пшеничного хліба.

Вихідні дані:

1. Річний обсяг виробництва пшеничного хліба на хлібозаводі дорівнює 2,5 тис. т
2. Витрати на виробництво 1 кг пшеничного хліба наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Витрати	Сума, грн.
Матеріали	0,48
Експлуатація машин та механізмів	0,25
Заробітна плата без нарахувань	0,18
Позавиробничі витрати	0,10

3. Нарахування на заробітну плату встановлені на рівні 37,5 %.
4. Норматив рентабельності пшеничного хліба, що забезпечує підприємству отримання госпрозрахункового доходу, дорівнює 24,0 %.
5. Відпускна оптова ціна за 1 кг пшеничного хліба, яка встановлена органами місцевої влади, складає 1,05 грн.

Завдання 4.

Постановка завдання:

Визначити розмір субсидії на житлово-комунальні послуги, яку потрібно надати власнику житла на місяць, та суму коштів, яку повинен сплатити власник житла за отримані житлово-комунальні послуги після отримання субсидії.

Вихідні дані:

1. Сім'я власника житла складається з 3 осіб, в тому числі однієї дитини непрацездатного віку.
2. Сім'я відповідає всім вимогам щодо надання субсидії.
3. Сукупний дохід сім'ї за останні півроку дорівнює 3540 грн.

4. Сім'я мешкає в квартирі загальною площею 68 кв.м і отримує житлово-комунальні послуги, обсяг яких та тарифи наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Вид послуги	Норма споживання послуги		Фактичне споживання послуги		Тариф за одиницю послуги	
	од. вимір.	кількість	од. вимір.	кількість	од. вимір.	кількість
1. Експлуатація житла	кв.м / чол	21,0	кв.м	68,0	грн./кв.м	0,28
2. Теплопостачання (опалення житла)	кв.м / чол	21,0	кв.м	68,0	грн./кв.м	0,73
3. Гаряче водопостачання	куб.м /чол	4,0	куб.м	12,0	грн./куб.м	2,49
4. Холодне водопостачання	куб.м /чол	10,0	куб.м	30,0	грн./куб.м	0,52
5. Каналізація	куб.м /чол	10,0	куб.м	30,0	грн./куб.м	0,29
6. Газопостачання	грн. / чол.	3,48	грн.	10,44	грн./чол.	3,48
7. Електропостачання	квт. час.	75	квт. час	250	грн./квт. час	0,156

5. Прожитковий мінімум, що встановлений державою, дорівнює 190 грн. на одну особу на місяць.

6. Встановлена законом межа сплати комунальних послуг в залежності від середньодушового доходу сім'ї на місяць дорівнює:

15% - якщо дохід нижче прожиткового мінімуму;

20% - якщо дохід вище прожиткового мінімуму.

Завдання 5.

Постановка завдання:

Визначити річний розмір дотацій хлібозаводу на виробництво житнього хліба та питому вагу дотації в реальній ринковій ціні житнього хліба.

Вихідні дані:

1. Річний обсяг виробництва житнього хліба на заводі дорівнює 2,4

тис. т

2. Витрати на виробництво 1 кг житнього хліба на хлібозаводі наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Витрати	Сума, грн
Матеріали	0,44
Експлуатація машин та механізмів	0,25
Заробітна плата без нарахувань	0,17
Позавиробничі витрати	0,12

3. Нарухування на заробітну плату встановлені на рівні 37,5 %.

4. Норматив рентабельності житнього хліба, що забезпечує підприємству отримання госпрозрахункового доходу, дорівнює 23,0 %.

5. Відпускна оптова ціна за 1 кг житнього хліба, яка встановлена органами місцевої влади, складає 0,95 грн.

6.2. Тема 3. Модель економічного обороту країни в системі національних рахунків

Завдання 1.

1. Визначити ВВП двома методами: виробничим і розподільним.

2. Визначити заощадження домашніх господарств.

Вихідні дані. Підприємство А зробило будівельних матеріалів на суму 1000гр. і витратило на ці цілі матеріалів на суму 400 гр., виплатило заробітну плату в розміре 350гр.; податків на будинки 100 гр. Амортизація основних фондів склала 50гр. Витрати на матеріали були зроблені за рахунок запасів на початок періоду. Підприємство А реалізувало підприємству Б будматеріали за ціною 1000 гр. плюс податок на додаткову вартість (ПДВ 15%).

Підприємство Б поклало придбані матеріали на склад, де вони пролежали три місяці. За цей період ціни на ці матеріали збільшилися на 40%. Через три місяці матеріали були використані на будівництво будинку. Для його зведення підприємство Б, крім витрат на будівельні

матеріали, понесло наступні витрати: оплата праці – 5000гр., у тому числі 1200гр. було виплачено іноземним робітником, 800гр. - податки на землю, амортизаційні відрахування склали 1000гр. Будинок було реалізовано домашнім господарствам за ціною 10000гр. плюс 15% ПДВ.

Домашні господарства, крім заробітної плати, одержали 600 гр. у виді посодій з бюджету, 60 гр. - відсотки з банку і сплатили прибутковий податок на суму 200гр.

За цей же період у країну завезено товарів на суму 6000гр., що були придбані домашніми господарствами на меті особистого споживання. Іноземні робітники направили свої доходи до себе додому через банківську систему.

Завдання 2.

Вхідні дані. Торік країна мала наступні показники (у грошових одиницях) ВВП - 500, чисті інвестиції приватного сектора - 75, державні закупівлі - 80, споживання домашніх господарств - 250, надходження в держбюджет прямих податків - 30, непрямих податків - 20, субвенції підприємцям - 25, експорт - 150, імпорт - 110. Визначити: а) наявний дохід домашніх господарств; б) амортизаційний фонд; в) стан державного бюджету.

Завдання 3.

Економіка, що складається із шости галузей - рудодобувна, вугільна, електроенергетика, металургія, машинобудування і виробництво товарів народного споживання (ТНС), - мала в минулому році наступні результати (у грошових одиницях). Руди було добуто - 100. Металурги виплавили з неї 500 одиниць металу, що був використаний у машинобудуванні (300) і при виробництві ТНП (200). Вугілля добуто – 150 ; він був розподілений на виробництво електроенергії, виплавку металу і споживання домашніх господарств у рівних долях. Зроблена електроенергія в обсязі 250 була використана таким чином: по 30 - на видобуток руди і вугілля, 40 - у

металургії і по 50 - у машинобудуванні, при виробництві ТНС і в побуті. Уся продукція машинобудування в розмірі 1000од. була використана: по 75од. на потреби машинобудування, електроенергетики і металургії, а інша склала обсяг валових інвестицій. Усі ТНС в обсязі 2000 спожили домашні господарства. За минулий рік амортизація склала: при видобутку руди - 40, вугілля -25, виробництві електроенергії - 75, виплавці металу - 80, у машинобудуванні - 110 і при виробництві ТНП - 50. Скласти укрупнену схему міжгалузевого балансу. Визначити валовий внутрішній продукт і валовий чистий продукт.

Завдання 4.

Постановка завдання:

Визначити обсяг та темп зростання валового національного продукту та чистого національного продукту в розрахунковому році

Вихідні дані:

1. У базисному році досягнуті такі макроекономічні показники:

- чистий національний продукт – 6,5 млрд. грн.;
- амортизаційні відрахування основних фондів – 1,8 млрд. грн.;
- питома вага створеного в невиробничій сфері чистого національного продукту - 30,0 %.

2. У розрахунковому році очікуються наступні зміни показників:

- продуктивність праці в виробничій сфері - зросте на 5,0 %;
- чисельність працюючих в виробничій сфері - зменшиться на 7,0 %;
- сума амортизаційних відрахувань основних фондів народного господарства - зросте на 10,0 %;
- питома вага виробничої сфери в загальному обсязі чистого національного продукту - зменшиться на 5,0 %

Завдання 5.

Постановка завдання:

Визначити обсяг та темп зростання валового національного продукту в розрахунковому році.

Вихідні дані:

1. У базисному році досягнуті наступні макроекономічні показники:

- валовий внутрішній продукт – 9,8 млрд. грн.;

- доходи, що отримані юридичними та фізичними особами України за межами держави – 1,2 млрд. грн.;
  - доходи, що отримані іноземними юридичними і фізичними особами на території України – 2,6 млрд. грн.;
  - сума амортизаційних відрахувань в народному господарстві – 1,8 млрд. грн.;
  - питома вага створеного в виробничій сфері чистого національного продукту – 75,0 %.
2. У розрахунковому році очікуються наступні зміни показників виробничої сфери:
- чисельність працюючих - не зміниться;
  - продуктивність праці - зменшиться на 5,0 %;
3. У розрахунковому році питома вага чистого національного продукту невиробничої сфери досягне 20,0 %.
4. Амортизаційні відрахування основних фондів народного господарства складуть в розрахунковому році 1,5 млрд. грн.

6.3 Тема 4. Прогнозування та індикативне планування народного господарства

Завдання 1.

Постановка завдання:

Скласти розрахунковий баланс мінеральних добрив та визначити необхідний обсяг їх виробництва в розрахунковому році.

Вихідні дані:

1. У розрахунковому році площа ріллі складатиме 800 тис.га.
2. Внесення мінеральних добрив визначено в розмірі 200 кг в середньому на 1 га ріллі.
3. Передбачається реалізувати мінеральні добрива населенню у кількості 10 тис. т
4. До державного резерва буде закладено й одночасно розброньовано для його поновлення відповідно 2,5 і 1,5 тис. т мінеральних добрив.
5. Запаси мінеральних добрив у постачальників та споживачів на початок року очікуються у розмірі 5,0 тис. т
6. За нормативами на кінець року запаси повинні скласти 8,5 тис. т
7. У розрахунковому році передбачений експорт мінеральних добрив у розмірі 50,0 тис.т
8. Імпорт мінеральних добрив, що не виробляються в країні, досягне в розрахунковому році 30,0 тис.т

Завдання 2.

Постановка завдання:

Скласти баланс цукру та визначити необхідний обсяг його виробництва в розрахунковому році.

Вихідні дані:

1. У базисному році чисельність населення України складала 50,0 млн. чол. У розрахунковому році прогнозується її скорочення на 2,0 %.
2. Середньодушова науково-обґрунтована норма споживання цукру дорівнює 20 кг на рік.
3. У розрахунковому році потреби галузей народного господарства в цукрі складуть 50,0 % від потреб населення.
4. Встановлений КМ України норматив державного резерва цукру дорівнює в розрахунковому році 15,0 %.
5. На початок розрахункового року в державному резерві знаходиться 250,5 тис. т цукру.
6. Експорт цукру в розрахунковому році досягне 200,0 тис.т
7. Залишки запасу цукру на початок розрахункового року складають 80,0 тис. т, а до кінця року вони повинні досягти 100,0 тис. т

Завдання 3.

Постановка завдання:

Скласти розрахунковий баланс мінеральних добрив та визначити його сальдо.

Вихідні дані:

1. Потужності хімічних заводів з виробництва мінеральних добрив в розрахунковому році складають 250,0 тис. т умовних добрив.
2. Ступінь використання виробничих потужностей досягне в розрахунковому році 92,5 %.
3. Експорт мінеральних добрив в розрахунковому році складе 60,0 тис. т.
4. Потреби сільського господарства в мінеральних добривах обумовлені наступними даними:
норма внесення мінеральних добрив на 1 га ріллі дорівнює 300 кг,
площа ріллі в розрахунковому році складе 750 тис. га
5. Реалізація мінеральних добрив населенню в розрахунковому році визначена в розмірі 15,0 тис. т
6. З державного резерва буде вилучено 5,0 тис. т, а закладено для поповнення – 3,0 тис. т мінеральних добрив.

7. Нормативні запаси мінеральних добрив у споживачів на кінець розрахункового року визначені в розмірі 9,0 тис. т, а на початок розрахункового року вони складають 6,0 тис. т.

Завдання 4.

Постановка завдання:

Скласти баланс проката чорних металів за передбаченими умовами.

Вихідні дані:

1. Обсяг виробництва продукції машинобудування та металообробки в розрахунковому році передбачений в розмірі 220,0 млн. грн.
2. Норма витрати проката чорних металів на 1 млн. грн. продукції машинобудування та металообробки складає 450 т
3. Потреби транспорту в прокаті чорних металів в розрахунковому році визначені в розмірі 8,0 тис.т
4. Виробничі потреби інших галузей народного господарства в прокаті чорних металів в розрахунковому році визначені в розмірі 6,0 тис. т
5. У розрахунковому році в будівництві передбачено виконати обсяг будівельно-монтажних робіт (БМР) на суму 100,0 млн. грн.
6. Норма витрати прокату чорних металів на 1 млн. грн. БМР складає 380 т
7. Запаси прокату чорних металів у постачальників та споживачів на початок і кінець розрахункового року складають по 3,0 тис.т
8. Експорт та імпорт прокату в розрахунковому році передбачається в розмірі (відповідно) 5,0 та 4,0 тис.т
9. У розрахунковому році передбачається закласти до державного резерву 2,0 тис. т і одночасно розбронювати з резерва 1,0 тис. т прокату чорних металів.
10. Інші потреби (населення) у прокаті чорних металів передбачаються на рівні 1,0 тис.т
11. Діючі потужності з виробництва прокату чорних металів на початок розрахункового року складають 150,0 тис.т прокату на рік та використовуються на 92,0 %.
12. Для досягнення збалансування ресурсів та споживання прокату чорних металів передбачити наступні умови:
  - а) підвищення коефіцієнта використання діючих виробничих потужностей на 0,04;
  - б) скорочення середньої норми витрати прокату чорних металів у машинобудуванні та металообробці на 1,6 %;
  - в) скорочення середньої норми витрати прокату чорних металів на будівельно-монтажні роботи на 1,8 %.
13. У разі незбалансування потреб та ресурсів передбачити в

розрахунковому році введення в дію нових виробничих потужностей з коефіцієнтом їх використання 0,900.

Завдання 5.

Постановка завдання:

Скласти розрахунковий баланс вугілля та визначити можливий обсяг експорту вугілля в розрахунковому році

Вихідні дані:

1. Теплові електростанції, що працюють на вугіллі, виробляють за один день в середньому 400 млн. квт-час. електроенергії. У розрахунковому році вони вироблять 100 млрд.квт-час такої енергії.
2. Норма витрати вугілля на виробництво 1 тис. квт-час. електроенергії дорівнює 0,3 т
3. Нормативний запас вугілля, що утворюється на кінець року, повинен забезпечити безперервну роботу ТЕС протягом 30 днів.
4. У розрахунковому році коксохімічні батареї вироблять з вугілля 25 млн. т коксу.
5. Норматив виходу коксу з вугілля складає в середньому 60,0 %.
6. Нормативний запас вугілля на кінець року для коксохімічних батарей повинен забезпечити їх безперервну роботу протягом 60 днів.
7. Коксохімічні батареї працюють без зупинки протягом всього строку їх служби, тобто 365 днів щорічно.
8. Експлуатаційні потреби інших галузей народного господарства у вугіллі визначені на рівні 5,3 млн.т, а їх нормативний запас на кінець року – 0,3 млн.т
9. Загальна площа житлового фонду в державі в розрахунковому році складе 600 млн. кв.метрів. 20,0% цього фонду опалюється пічним опаленням.
10. Середня норма споживання вугілля для опалення житла визначена в розмірі 1 т на 30,0 кв.м загальної площі на рік.
11. Норматив державного резерва, що встановлений КМ України для вугілля, складає 10,0 %.
12. На початок розрахункового року в державному резерві знаходиться 7,5 млн. т вугілля, з яких 2,0 млн. т повинні бути розброньовані для поновлення.
13. У базисному році потужність підприємств вугільної промисловості дорівнювала 120,0 млн.т вугілля на рік, а ступінь їх використання – 95,0 %.
14. У розрахунковому році з експлуатації будуть виведені нерентабельні шахти потужністю 20,0 млн.т вугілля на рік.
15. Ступінь використання виробничих потужностей вугільної промисловості в розрахунковому році зросте на 2,2 % пункти.
16. Залишки вугілля на початок розрахункового року складатимуть:

в енергетиці – 3,0 млн. т, в коксохімії – 3,5 млн. т, в інших галузях – 0,2 млн. т

Завдання 6.

Постановка завдання:

Скласти розрахунковий баланс пиломатеріалів та визначити необхідний обсяг імпорту пиломатеріалів.

Вихідні дані:

1. У базисному році площа вирубки лісу дорівнювала 1,0 тис. га. В розрахунковому році вона зменшується на 200 га.
2. Один гектар вирубки дає народному господарству в середньому 350 куб. м деревини.
3. Середня норма витрати деревини на виробництво 1 куб. м пиломатеріалів складає 1,4 куб. м.
4. Головними споживачами пиломатеріалів є мебельна промисловість та будівництво. У розрахунковому році обсяг виробництва меблів в грошовому виразі досягне 10,3 млн. грн.
6. Норма витрати пиломатеріалів у мебельній промисловості складає в середньому 2,0 куб. м на виробництво продукції на суму 1 тис. грн.
7. Обсяг будівельно-монтажних робіт (БМР) в розрахунковому році дорівнює 5,2 млрд. грн.
8. Норма витрати пиломатеріалів в будівництві встановлена в розмірі 4,0 куб. м на 100 тис. грн. БМР.
9. Експлуатаційні потреби інших галузей народного господарства в пиломатеріалах в розрахунковому році складають 5,4 тис. куб. м.
10. Протягом трьох останніх (до розрахункового) років населенню були реалізовані піломатеріали в обсягах 1,9, 1,5 та 1,2 тис. куб. м. Це, відповідно, складає 0,8, 0,5 та 0,9 % в обсязі виробничого споживання.
11. У розрахунковому році передбачається збереження усередненої тенденції попиту населення в пиломатеріалах.
12. Норматив державного резерва, що встановлений КМ України для пиломатеріалів, складає 2,0 %.
13. На початок розрахункового року в державному резерві знаходиться 6,2 тис. куб. м пиломатеріалів.
14. Нормативний запас пиломатеріалів в мебельній промисловості на кінець року повинен забезпечити потребу галузі на термін 10 днів.
15. У середньому за 1 день в мебельній галузі споживається 150 куб.м пиломатеріалів.
16. Нормативні запаси пиломатеріалів на кінець року в інших галузях визначені в розмірі 2,3 тис. куб. м.
17. Залишки пиломатеріалів на початок розрахункового року у всіх виробничих споживачів складають 2,5 тис. куб. м

Завдання 7.

Постановка завдання:

Скласти розрахунковий баланс цементу та визначити можливий обсяг його експорту.

Вихідні дані:

1. У розрахунковому році сумарна виробнича потужність підприємств цементної промисловості складе 19562 тис. т цементу на рік.

2. Коефіцієнт використання виробничої потужності в цементній промисловості в розрахунковому році визначений в розмірі 0,685.

3. Головним споживачем цементу є будівництво. У розрахунковому році будівельним організаціям галузі необхідно освоїти капітальні вкладення в розмірі 10,2 млрд. грн.

4. Дані про розподіл капітальних вкладень за напрямками будівництва, питому вагу будівельно-монтажних робіт (БМР) в загальному обсязі капітальних вкладень та норми витрати цементу на одиницю БМР наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Напрямки будівництва	Питома вага капітало- вкладень, %	Питома вага БМР в обсязі капітало- вкладень, %	Норма витрати цементу на БМР, т / тис. грн.
Нове будівництво	10,0	80,0	3,0
Розширення	40,0	70,0	2,0
Реконструкція	50,0	30,0	0,7
Всього:	100,0	-	-

4. Експлуатаційні потреби інших галузей народного господарства в цементі складуть в розрахунковому році 15,0 % від потреб будівництва.

5. Населенню буде реалізовано в розрахунковому році 650 тис. т цементу.

6. Норматив державного резерва, що встановлений КМ України для цементу, в розрахунковому році дорівнює 10,0 %.

7. На початок розрахункового року в сховищах державного резерва знаходиться 1200 тис. т цементу. З них 250 тис. т буде розброньовано для поновлення.

8. Запаси (залишки) цементу на початок розрахункового року складають 410 тис. т. До кінця року вони повинні зрости до 670 тис. т.

9. Протягом трьох попередніх (до розрахункового) років імпорту цементу досягав 300, 500 та 600 тис. т. При цьому питома вага цієї статті в загальному обсязі ресурсів в балансі цементу відповідно складала: 5,0, 4,0 та 6,0 %.

Завдання 8.

Постановка завдання:

Скласти розрахунковий баланс цукру та визначити можливий обсяг його експорту.

Вихідні дані:

1. У базисному році чисельність населення в країні складала 51,3 млн. чол. В розрахунковому році очікується її скорочення на 5,0%.
2. Науково-обґрунтована душова норма споживання цукру визначена в розмірі 25 кг на рік.
3. Потужності цукрових заводів виробництво цукру не лімітують, тобто забезпечують переробку 100 % врожаю цукрових буряків.
4. У розрахунковому році площа ріллі в Україні складе 30,5 млн. га, 8,0 % якої буде засіяно цукровими буряками.
6. Урожайність цукрових буряків в розрахунковому році досягне 200 ц/га.
7. У розрахунковому році на цукрових заводах буде перероблено 22,0 млн. т буряків з врожаю попереднього року та 30,0% врожаю, що зібрано в розрахунковому році.
8. Норматив виходу цукру з цукрових буряків дорівнює: з врожаю попереднього року - 10%, а з врожаю розрахункового року - 12,5%.
9. Виробничим споживачем цукру є галузі харчової промисловості. Дані про обсяги виробництва продукції в них в розрахунковому році, норми витрат цукру на виробництво одиниці продукції та нормативні запаси цукру наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Галузь харчової промисловості	Обсяг виробництва продукції, тис. т	Норма витрати цукру на виробництво од. продукції, т/т	Нормативний запас цукру на кінець року в днях, дн.
Консервна	1243,6	0,3	20
Кондитерська	1520,0	0,6	30

10. Підприємства харчової промисловості працюють 260 днів на рік.
11. В інших галузях народного господарства буде спожито в розрахунковому році 232,0 тис. т цукру.
12. У розрахунковому році КМ України встановив норматив державного резерва цукру в розмірі 10,0%.
13. На початок розрахункового року в державному резерві знаходиться 250,0 тис. т цукру, з яких 20,0 тис. т буде вилучено протягом розрахункового року для поновлення.
14. Залишки цукру на початок розрахункового року в консервній промисловості складуть 8,0 тис. т, а в кондитерській – 25,5 тис. т

6.4.Тема 5. Фінансово –бюджетне і кредитне регулювання

Завдання 1.

Постановка завдання:

Визначити урожайність пшениці, яку очікується досягти в розрахунковому році

Вихідні дані:

1. У базисному році пшеницею було засіяно 5,8 млн. га ріллі, з якої зібрано 14,384 млн.т врожаю.
2. У розрахунковому році планується розширити площі, що засіватимуться пшеницею, на 10,0 %.
3. На площі 2,5 млн.га, що засіватиметься пшеницею, будуть внесені мінеральні добрива в кількості 20 кг на 1 га.
4. Відомо, що внесення на 1 га посіву 100 кг мінеральних добрив дає збільшення урожайності пшениці на 0,5 ц/га.
5. Розраховано, що застосування нових форм організації сільсько-господарського виробництва приведе до зростання валового збору пшениці на 0,8 млн.т
6. Застосування в розрахунковому році інших засобів, що впливають на урожайність пшениці, приведе до її підвищення на 0,1 ц/га
7. Дані про площі ріллі, що засіяні пшеницею, та про урожайність пшениці за три попередні (до розрахункового) роки наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Показники	Попередні (до розрахункового) роки		
	Третій рік	Другий рік	Перший рік

1. Урожайність пшениці, ц/га	26,4	28,6	24,8
2. Площі під пшеницею, млн. га	7,8	6,5	5,8
3. Валовий збір пшениці, млн. т	20,592	18,590	14,384

Завдання 2.

Постановка завдання:

Визначити урожайність пшениці, що очікується в розрахунковому році

Вихідні дані:

1. У базисному році пшеницею було засіяно 4,8 млн. га ріллі, з якої зібрано 116,64 млн.ц врожаю.

2. В розрахунковому році планується розширити площі, що засіватимуться пшеницею, на 7,5 %.

3. На площі 1,5 млн.га, що засіватиметься в розрахунковому році пшеницею, будуть внесені мінеральні добрива в кількості 20 кг на 1 га.

4. Відомо, що внесення 100 кг мінеральних добрив на 1 га ріллі, що засівається пшеницею, дає приріст урожайності зерна в розмірі 0,5 ц/га.

5. Розраховано, що застосування нових форм організації виробництва приведе до зростання в розрахунковому році валового збору пшениці на 0,6 млн.т

6. Застосування в розрахунковому році інших засобів, що впливають на урожайність пшениці, приведе до її підвищення на 0,2 ц/га

7. Дані про площі, що засіяні пшеницею, та про урожайність пшениці за три попередні (до розрахункового) роки наведені в таблиці 2.

Таблиця 2

Показники	Попередні (до розрахункового) роки		
	третій рік	другий рік	перший рік
1. Урожайність пшениці, ц/га	25,5	28,4	24,3
2. Площа під пшеницею, млн. га	5,3	5,0	4,8

Завдання 3.

Постановка завдання:

Скласти розрахунковий баланс централізованих ресурсів пшениці та визначити обсяг державних закупівель пшениці в розрахунковому році

Вихідні дані:

1. У базисному році чисельність населення в Україні складала 42,0 млн.чол. У розрахунковому році вона скоротиться на 2,0 %.

2. У розрахунковому році буде здійснюватися промислова переробка зерна пшениці переважно з ціллю виробництва муки та спирту.

3. Переробка зерна на муку здійснюється з урахуванням наступних нормативів:

- норма витрати зерна на виробництво 1 тонни муки складає 1,1 т;
- норма витрати муки на виробництво 1 тонни хлібних виробів – 0,7 т;
- науково обгрунтована норма людоспоживання хлібних виробів на рік складає 113 кг/чол.;

4. Переробка зерна на спирт здійснюється з урахуванням наступних даних та нормативів:

- норма витрати зерна на виробництво 1 дал. спирту складає 33 кг;
- в розрахунковому році буде вироблено 100 млн. дал. спирту, та в тому числі 10,0 % - з пшениці.

5. Потреби в пшениці для інших цілей промислової переробки складуть в розрахунковому році 500,0 тис. т

6. Питома вага несільського (міського) населення в загальній його чисельності в розрахунковому році прогнозується на рівні 60,0 %.

7. Норма споживання зерна пшениці на душу несільського населення встановлена на рівні 50 кг на рік.

8. Завдяки проведеним розрахункам відомо, що потреби в централізованому фуражному фонді пшениці складають в розрахунковому році 800 тис. т

9. Встановлений КМ України норматив державного резерва пшениці дорівнює 15,0 % (від потреб населення та промислової переробки).

10. На початок розрахункового року в державному резерві знаходиться 800 тис. т пшениці, з яких 100 тис. т повинні бути вилучені для поновлення.

11. Експорт пшениці в розрахунковому році складе 2,1 млн. т

12. Залишки пшениці на початок розрахункового року у споживачів та виробників оцінюються на рівні 200 тис. т. До кінця року вони повинні зрости до 300 тис. т

Завдання 4.

Постановка завдання:

На підставі розв'язання завдання 3 скласти розрахунковий баланс

валових ресурсів пшениці та визначити необхідний обсяг її валового збору

Вихідні дані:

1. Необхідний обсяг державних закупівель пшениці у сільхозвиробників визначається в завданні 39.
2. Внутрішні потреби сільхозвиробників в розрахунковому році визначаються з урахуванням наступних даних:
  - передбачається засіяти пшеницею 5,0 млн. га ріллі;
  - норма висіву пшениці на 1 га посівів складає 200 кг/га;
  - потреби в фуражному фонді пшениці для сільськогосподарських тварин визначені в розмірі 2,5 млн. т;
  - потреби в пшениці для натурсплати праці сільхозвиробникам визначені на рівні 2,0 млн. т;
  - інші внутрішньогосподарські потреби сільськогосподарських виробників в пшениці складуть в розрахунковому році 500 тис. т;
  - втрати пшениці плануються на рівні 10,0 % від загальної суми внутрішньогосподарських потреб.

6.5.Тема 7. Державне регулювання інвестиційної діяльності

Завдання 1.

Постановка завдання:

Визначити розмір введення в дію виробничих потужностей в хімічній промисловості в розрахунковому році та обсяг необхідних для цього капітальних вкладень.

Вихідні дані:

1. Загальні потреби суспільства в мінеральних добривах визначені в розрахунковому році на рівні 850 тис. т
2. У розрахунковому році буде імпортовано 50 тис. т мінеральних добрив
3. Виробнича потужність хімічних підприємств з виробництва мінеральних добрив на початок розрахункового року складає 820 тис. т та використовується на 97,5 %.
4. У розрахунковому році плануються наступні міри з поновлення виробничих потужностей галузі:
  - з 01.06. розрахункового року - виведення застарілого обладнання потужністю 15,0 тис т добрив за рік, яке використовується на 98,5 %.
  - в невизначений термін планується виведення застарілого обладнання потужністю 10,0 тис т добрив за рік, яке використовується на 99,0 %.
5. Нормативний коефіцієнт використання нових потужностей в галузі

дорівнює 0,750.

6. Розраховані середні питомі капітальні вкладення на подібних підприємствах галузі дорівнюють 2,5 тис. грн. за тону мінеральних добрив.

Завдання 2.

Постановка завдання:

Визначити необхідне введення в дію в розрахунковому році додаткових виробничих потужностей в цементній промисловості та обсяг потрібних для цього капітальних вкладень

Вихідні дані:

1. У базисному році мають місце наступні показники ресурсів виробничої потужності в цементній промисловості:

- максимально можливий випуск цементу на початок року - 18,2 тис. т;
- введення в дію потужностей з виробництва цементу - 1,1 тис. т;
- виведення з експлуатації обладнання потужністю - 0,3 тис. т

2. У розрахунковому році очікуються наступні показники та зміни:

- виробничі потужності цементних заводів на початок року використовуються на 92,5%;
- з 01.06. розрахункового року планується виведення застарілого обладнання потужністю 0,3 тис. т цементу за рік, яке використовується на 97,3 %.
- в невизначений термін планується виведення застарілого обладнання потужністю 0,4 тис. т цементу за рік, яке використовується на 95,0 %.

3. Необхідний обсяг виробництва цементу в розрахунковому році визначений в розмірі 17,7 тис. т

4. Нормативний коефіцієнт використання нових потужностей, що вводяться в дію, дорівнює в галузі 0,700.

5. Відомо, що на двох цементних заводах для введення в дію додаткових потужностей розміром 0,4 та 0,7 тис. т цементу за рік було витрачено відповідно 3,5 та 5,8 млн. грн. капітальних вкладень.

Завдання 3.

Постановка завдання:

Визначити необхідне введення в дію в розрахунковому році виробничих потужностей в цементній промисловості

Вихідні дані:

1. У базисному році мали місце наступні показники, що характеризують потужність цементної промисловості:

- максимально можливе виробництво цементу за рік – 75,0 тис. т;
- введення в дію з 01.04. обладнання потужністю 2,4 тис. т цементу за рік;
- виведення з 01.08. обладнання потужністю 3,6 тис. т цементу за рік.

2. У розрахунковому році буде продовжене виведення з експлуатації застарілого обладнання потужністю 1,7 тис. т цементу за рік.

3. До кінця розрахункового року виробнича потужність цементної галузі повинна досягти 77,5 тис. т цементу за рік.

Завдання 4.

Постановка завдання:

Визначити необхідне введення в дію в розрахунковому році виробничих потужностей в цементній промисловості.

Вихідні дані:

1. У базисному році мали місце наступні показники, що характеризують потужність цементної промисловості:

- максимально можливе виробництво цементу на початок року – 45,0 тис. т;
- введення в дію обладнання потужністю 2,0 тис. т цементу за рік;
- виведення з експлуатації обладнання потужністю 2,8 тис. т цементу за рік.

2. У розрахунковому році буде продовжене виведення з експлуатації застарілого обладнання потужністю 1,7 тис. т цементу за рік.

3. До кінця розрахункового року виробнича потужність цементної галузі повинна досягти 46,5 тис. т цементу за рік.

Завдання 5.

Постановка завдання:

Визначити обсяг капітальних вкладень, які необхідні для введення в дію в розрахунковому році виробничих потужностей в цементній промисловості.

Вихідні дані:

1. Загальні потреби суспільства в цементі на рік визначені в розрахунковому році на рівні 8,0 тис. т

2. В розрахунковому році планується імпортувати 0,5 тис. т цементу

3. Виробнича потужність цементних заводів на початок розрахункового року досягла 8,2 тис. т та використовувалась на 97,5 %.

4. В розрахунковому році плануються наступні міри з поновлення виробничих потужностей галузі:

- з 01.05. - виведення застарілого обладнання потужністю 0,3 тис. т цементу за рік, яке використовується на 98,5 %.
- в невизначений термін – виведення обладнання потужністю 0,2 тис. т цементу за рік, яке використовується на 95,0 %.

5. Нормативний коефіцієнт використання нових потужностей, що вводяться в дію, дорівнює в галузі 0,750.

6. Відомо, що на будівництві подібних виробничих потужностей були витрачені наступні кошти:

2,5 млн.грн. – для введення в дію потужності розміром 0,5 тис. т цементу за рік;

4,4 млн. грн – для введення в дію потужності розміром 0,9 тис. т цементу за рік.

Завдання 6.

Постановка завдання:

Визначити розмір необхідного введення в дію потужностей в цементній промисловості.

Вихідні дані:

1. У базисному році мали місце наступні показники, що характеризують потужність цементної промисловості:

- максимально можливе виробництво цементу на початок року – 6,0 тис.т;
- введення в дію обладнання потужністю 0,7 тис. т цементу за рік;
- виведення обладнання потужністю 0,5 тис.т цементу за рік.

2. У розрахунковому році буде продовжене виведення з експлуатації застарілого обладнання потужністю 0,4 тис. т цементу за рік.

3. До кінця розрахункового року виробнича потужність цементної галузі повинна досягти 7,2 тис. т цементу за рік.

Завдання 7.

Постановка завдання:

Визначити розмір необхідного введення в дію потужностей в цементній промисловості.

Вихідні дані:

1. У базисному році мали місце наступні показники виробничої потужності галузі:

- максимально можливе виробництво цементу на початок року –7,6 тис.т;
  - введення в дію обладнання потужністю 0,7 тис. т цементу за рік;
  - виведення з експлуатації обладнання потужністю 0,5 тис. т цементу за рік.
2. У розрахунковому році буде продовжене виведення з експлуатації застарілого обладнання потужністю 0,4 тис. т цементу за рік.
3. До кінця розрахункового року виробнича потужність цементної галузі повинна досягти 8,1 тис. т цементу за рік.

Завдання 8.

Постановка завдання:

Визначити, чи є ефективними капітальні вкладення в реконструкцію хімічного підприємства

Вихідні дані:

1. Реконструкції підлягає хімічне підприємство потужністю 12,5 тис. т. мінеральних добрив за рік.
2. Потужності підприємства використовуються на 94,0%.
3. Для реалізації проекту реконструкції мають бути витрачені капітальні вкладення в розмірі 2,2 млн. грн.
3. Після реконструкції потужність підприємства зросте на 1,5 тис.т і буде використовуватися на 92,0%.
4. Після реконструкції собівартість 1 тонни мінеральних добрив становитиме 1340 грн. До реконструкції вона складала 1500 грн.
5. Норматив ефективності капітальних вкладень в хімічній промисловості дорівнює 0,16.

Ситуація № 1

Завдання 9.

Постановка завдання:

Визначити більш ефективний варіант реконструкції цементного заводу

Вихідні дані:

1. Пропонуються 3 варіанти реконструкції заводу, які характеризуються наведеними в таблиці 1 показниками.

Таблиця 1

Показники	Варіанти
-----------	----------

	1	2	3
1. Потужність заводу після реконструкції, тис.т	12,5	11,0	14,0
2. Капітальні вкладення на реконструкцію, млн.грн.	4,5	4,0	5,0
3. Собівартість 1т цементу після реконструкції, грн.	170,0	185,0	160,0

2. Норматив ефективності капітальних вкладень в галузі дорівнює 0,12.

Ситуація №2

Завдання 10.

Постановка завдання:

Визначити більш ефективний варіант реконструкції теплової електростанції (ТЕС)

Вихідні дані:

1. Пропонуються 3 варіанти реконструкції ТЕС.
2. Кожний варіант характеризується наведеними в таблиці 2 показниками:

Таблиця 2

Показники	Варіанти		
	1	2	3
1.Потужність ТЕС після реконструкції, млн.квт*час	12,0	14,0	11,0
2. Капітальні вкладення на реконструкцію, млн.грн.	30,6	36,4	30,0
3. Собівартість 1 квт*час.електроенергії, грн.	0,16	0,15	0,14

3. Норматив ефективності капітальних вкладень в галузі дорівнює 0,16.

Ситуація № 3

Завдання 11.

Визначити більш ефективний варіант розширення хімічного підприємства.

Вихідні дані:

1. Пропонуються 3 варіанти розширення хімічного підприємства.
2. Варіанти характеризуються наведеними в таблиці 3 показниками.

Таблиця 3

Показники	Варіанти		
	1	2	3
1. Потужність розширення підприємства, тис. т добрив на рік	4,5	4,5	4,6
2. Капітальні вкладення на розширення, млн. грн.	10,0	8,0	8,7
3. Собівартість річного випуску продукції після розширення підприємства, тис. грн.	1620	1420	1405

2. Норматив ефективності капітальних вкладень в галузі дорівнює 0,16.

6.6. Тема 8. Державне регулювання структурної перебудови народногосподарського комплексу

Завдання 1.

Постановка завдання:

Визначити в розрахунковому році необхідний обсяг виробництва цукру

Вихідні дані:

1. У базисному році чисельність населення в країні складала 51,0 млн. чол. У розрахунковому році очікується її скорочення на 5,0 %.
2. Науково-обґрунтована норма споживання цукру населенням визначена в розмірі 25 кг на одну особу на рік.
3. Виробничим споживачем цукру є галузі харчової промисловості. Дані про обсяги виробництва продукції в них в розрахунковому році, норми витрати цукру на виробництво одиниці продукції та нормативні запаси цукру наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Галузь харчової промисловості	Обсяг виробництва продукції, тис. т	Норма витрати цукру на виробництво продукції, т/т	Нормативний запас цукру на кінець року в днях, дн.
Консервна	1243,6	0,3	20
Кондитерська	1520,0	0,6	30

5. Підприємства харчової промисловості працюють 260 днів на рік.

6. У розрахунковому році держбюджетними організаціями невикористаної сфери буде спожито 232,0 тис. т цукру, а іншими організаціями цієї сфери – 58,0 тис. т

7. У розрахунковому році КМ України встановив норматив державного резерва цукру в розмірі 10,0%.

8. На початок розрахункового року в державному резерві знаходиться 250,0 тис. т цукру, з яких 20,0 тис. т повинно бути вилучено протягом року для поновлення.

9. Експорт цукру в розрахунковому році досягне 160 тис. т

10. Залишки цукру на початок розрахункового року складуть:

в консервній промисловості - 8,0 тис. т;

в кондитерській промисловості - 25,5 тис. т

Завдання 2.

Постановка завдання:

Скласти розрахунковий баланс цукру та визначити необхідний обсяг його виробництва

Вихідні дані:

1. У базисному році чисельність населення складала 49,5 млн. чол. У розрахунковому році очікується її скорочення на 3,0%.

2. Науково-обґрунтована норма споживання цукру населенням визначена в розмірі 25 кг на одну особу на рік.

3. Виробничим споживачем цукру є підприємства харчової промисловості. Дані про обсяги виробництва продукції на них в розрахунковому році, норми витрати цукру на виробництво одиниці продукції та нормативні запаси наведені в таблиці 2.

Таблиця 2

Галузь	Обсяг виробництва	Норма витрати цукру на	Нормативний запас цукру на кінець року
--------	-------------------	------------------------	--

харчової промисловості	продукції, млн. т	виробництво продукції, т/т	в днях, дн.
Консервна	6,4	0,3	20
Кондитерська	11,2	0,6	10

4. Підприємства харчової промисловості працюють 260 днів на рік.

5. Виробничі потреби інших галузей в цукрі на рік дорівнюють 0,2 млн.т

6. Згідно прогнозів в розрахунковому році організаціями невикористаної сфери буде спожито 0,2 млн. т цукру.

7. У розрахунковому році встановлено нормативний обсяг державного резерва цукру в розмірі 1,3 млн. т.

8. На початок розрахункового року в державному резерві знаходиться 1,5 млн. т цукру.

9. Експорт цукру планується в розрахунковому році в розмірі 1,6 млн. т.

10. На початок розрахункового року очікуються наступні залишки цукру: в консервній промисловості - 32,0 тис. т;
в кондитерській промисловості - 20,5 тис. т;
в інших галузях сфери виробництва - 10,5 тис. т

Завдання 3.

Постановка завдання:

Скласти баланс вугілля і визначити необхідний обсяг його видобутку в розрахунковому році

Вихідні дані:

1. Обсяг виробництва електроенергії на ТЕС, що працюють на вугіллі, складе в розрахунковому році 20,5 млрд. квт- час.

2. Норма витрати вугілля на виробництво 1,0 тис. квт-час електроенергії дорівнює 2 т.

3. Потреби інших галузей у вугіллі складають 30% від потреб ТЕС.

4. Населенню планується реалізувати в розрахунковому році 3,8 млн. т вугілля.

5. Імпорт вугілля в розрахунковому році складе 6,5 млн. т.

6. КМ України встановлено нормативний обсяг державного резерва вугілля в розмірі 5,7 млн.т.

7. На початок розрахункового року в державному резерві знаходиться 4,4 млн. т вугілля.

8. Залишки вугілля на початок розрахункового року складуть 0,7 млн. т, а на кінець року вони повинні зрости до 1,2 млн. т.

Завдання 4.

Постановка завдання:

Скласти баланс виробничих потужностей цементної промисловості та визначити можливий в розрахунковому році обсяг виробництва цементу.

Вихідні дані:

1. У базисному році в цементній промисловості мали місце наступні показники ресурсів виробничих потужностей та їх використання:

- обсяг виробництва цементу за рік - 8,3 тис. т;
- максимально можливий обсяг виробництва цементу на початок року - 9,0 тис. т;
- виведення виробничої потужності - 0,5 тис.т;
- введення виробничої потужності - 0,3 тис. т;
- середньорічна потужність підприємств галузі - 8,75 тис. т

2. У розрахунковому році очікуються наступні зміни виробничої потужності галузі:

- з 01.04 - виведення потужності розміром 0,2 тис.т цементу на рік;
- з 01.10. - виведення потужності розміром 0,1 тис.т цементу на рік;
- введення в невизначений термін потужності розміром 0,6 тис. т цементу на рік.

2. У розрахунковому році ступінь використання виробничих потужностей галузі зросте на 2,2 % пункти.

Завдання 5.

Постановка завдання:

Скласти баланс виробничих потужностей вугільної промисловості та визначити можливий в розрахунковому році обсяг видобутку вугілля.

Вихідні дані:

1. У базисному році в вугільній промисловості мали місце наступні показники:

- обсяг видобутку вугілля - 835,0 млн.т;
- середньорічна виробнича потужність підприємств галузі - 875,0 млн.т;
- максимально можливий обсяг видобутку вугілля на кінець року - 900,0 млн.т

2. У розрахунковому році очікуються наступні зміни виробничої

потужності галузі:

- з 01.07 - виведення потужності розміром 15,0 млн.т вугілля на рік;
- з 01.10. - виведення потужності розміром 20,0 млн.т вугілля на рік;
- введення в невизначений термін потужності розміром 40,0 млн. т

вугілля на рік.

3. У розрахунковому році ступінь використання виробничих потужностей галузі зростає на 2,1 % пункти.

Завдання 6.

Постановка завдання:

Скласти баланс виробничих потужностей цукрової промисловості та визначити можливий в розрахунковому році обсяг виробництва цукру.

Вихідні дані:

1. У базисному році в цукровій промисловості мали місце наступні показники:

- обсяг виробництва цукру - 21,5 млн.т;
- виробнича потужність галузі на початок року - 25,0 млн.т;
- зростання потужності галузі протягом року - на 1,0 млн.т;
- зменшення протягом року виробничої потужності галузі - на 4,0 млн.т;
- середньорічна виробнича потужність галузі - 23,5 млн.т

2. У розрахунковому році очікуються наступні зміни виробничої потужності підприємств галузі:

- введення в невизначений термін потужності розміром 1,5 млн. т цукру на рік;
- з 01.06 - виведення потужності розміром 0,5 млн. т цукру на рік;
- з 01.10. - виведення потужності розміром 0,8 млн. т цукру на рік.

3. У розрахунковому році ступінь використання виробничої потужності галузі зменшиться на 1,4 % пункти.

Завдання 7.

Постановка завдання:

Скласти баланс виробничих потужностей вугільної промисловості та визначити можливий в розрахунковому році обсяг видобутку вугілля.

Вихідні дані:

1. У базисному році в вугільній промисловості мали місце наступні показники:

- обсяг видобутку вугілля - 600,0 млн. т;
- середньорічна виробнича потужність підприємств

галузі - 750,0 млн. т;

- максимально можливий обсяг видобутку вугілля на кінець року - 630,0 млн.т

2. У розрахунковому році очікуються наступні зміни виробничої потужності галузі:

- з 01.04 - виведення потужності розміром 70,0 млн. т вугілля на рік;
- з 01.08. - виведення потужності розміром 80,0 млн. т вугілля на рік;
- введення в невизначений термін потужності розміром 50,0 млн. т вугілля на рік.

1. У розрахунковому році ступінь використання виробничих потужностей галузі зросте на 5,0 % пункти.

Завдання 8.

Постановка завдання:

Визначити обсяг та темп зростання чистого національного продукту в розрахунковому році

Вихідні дані:

1. У базисному році досягнуті наступні макроекономічні показники:

- доходи, що отримані громадянами України за участь в усіх сферах економічної діяльності – 60,5 млрд.

грн.;

- прибутки національних підприємств та організацій – 30,0 млрд.

грн.;

- питома вага створеного в виробничій сфері чистого національного продукту – 80,0 %.

2. У розрахунковому році очікуються наступні зміни показників:

- продуктивність праці в виробничій сфері - не зміниться;
- чисельність працюючих в виробничій сфері - скоротиться на 10,0

%;

- питома вага виробничої сфери в чистому національному продукті - зменшиться на 5,0

% п.

Завдання 9.

Постановка завдання:

Визначити обсяг та темп зростання чистого національного продукту в розрахунковому році.

Вихідні дані:

1. У базисному році досягнуті наступні макроекономічні показники:

- валовий випуск продукції та послуг, що отриманий підприємствами та організаціями в межах України – 127,5 млрд.

грн.;

- чисті матеріальні витрати підприємств та організацій, що працюють в межах України – 30,2 млрд.

грн.;

- доходи, які отримали юридичні та фізичні особи України за її межами – 200 млн. грн.;
- доходи, які отримали юридичні особи–нерезиденти та іноземні фізичні особи в межах України – 1,2 млрд. грн.;
- амортизаційні відрахування основних фондів народного господарства – 10,8 млрд.

грн.;

- створений в виробничій сфері чистий національний продукт – 60,3 млрд.грн;

4. За розрахунками за останні 5 років питома вага створеного в виробничій сфері чистого національного продукту зменшувалась в середньому за рік на 3,0 % пункти.

3. У розрахунковому році очікуються наступні зміни показників:

- продуктивність праці у виробничій сфері - зменшиться на 5,0%;
- чисельність працюючих у виробничій сфері - не зміниться;

Завдання 10.

Постановка завдання:

Визначити обсяг та темп зростання чистого національного продукту в розрахунковому році.

Вихідні дані:

1. У базисному році досягнуті наступні макроекономічні показники:

- валовий випуск продукції та послуг, що отриманий підприємствами та організаціями в межах України – 117,5 млрд.

грн.;

- чисті матеріальні витрати підприємств та організацій, що працюють в межах України – 20,2 млрд.

грн.;

- доходи, які отримали юридичні та фізичні особи України за її межами – 190 млн.

грн.;

- доходи, які отримали юридичні особи–нерезиденти та іноземні фізичні особи в межах України – 1,1 млрд.

грн.;

- амортизаційні відрахування основних фондів народного господарства – 10,5 млрд.

грн.;

- створений в виробничій сфері
чистий національний продукт – 65,3
млрд.грн.
- 2. У розрахунковому році очікуються наступні зміни показників:
  - питома вага чистого національного продукту
виробничої сфери - зменшиться на 5,3
% п.;
  - продуктивність праці в виробничій сфері - не зміниться;
  - чисельність працюючих у виробничій сфері - зменшиться на 3,0
%.

Завдання 11.

Постановка завдання:

Визначити обсяг та темп зростання валового національного продукту в розрахунковому році.

Вихідні дані:

1. У базисному році досягнуті наступні макроекономічні показники:
    - доходи, що отримані громадянами України
за участь в усіх сферах економічної діяльності – 76,5 млрд.
грн.;
    - прибутки національних підприємств та організацій – 43,0 млрд.
грн.;
    - питома вага створеного в виробничій сфері
чистого національного продукту – 80,0 %;
    - амортизаційні нарахування основних фондів
народного господарства – 10,2 млрд.
грн.
  2. У розрахунковому році очікуються наступні зміни показників:
    - продуктивність праці в виробничій сфері - не зміниться;
    - чисельність працюючих у виробничій сфері - скоротиться на 10,0
%;
    - питома вага виробничої сфери в чистому
національному продукті - зросте на 5,0 %
- пунктів;
- амортизаційні відрахування основних
фондів народного господарства - зростуть на 15,0 %.

Завдання 12.

Постановка завдання:

Визначити загальний обсяг перевезень вантажів та обсяг вантажообігу в розрахунковому році

Вихідні дані:

Обсяги виробництва та перевезень продукції в базисному році, їх зміни та показники середньої дальності перевезень в розрахунковому році наведені в таблиці 3.

Таблиця 3

Вид продукції	Базисний рік			Розрахунковий рік		
	Обсяги			Темп зростання обсягу виробництва, %	Зміни ступеню перевезеності продукції	Середня дальність перевезень вантажу, км
	од. вимір.	виробництва	перевезень			
Цукор	млн.т	3,5	3,2	90,0	+ 0,056	300
Цемент	тис.т	8,0	7,6	85,0	- 0,050	450
Сталь	млн.т	18,5	18,0	103,0	+ 0,012	500

Завдання 13.

Постановка завдання:

Визначити можливий обсяг перевезень вантажу в розрахунковому році залізничним транспортом

Вихідні дані:

1. У базисному році мали місце наступні показники вагонного парку вантажних вагонів та його використання:

- кількість вантажних вагонів на кінець року - 30500 ваг.;
- оберт вантажного вагона - 5,3 сут.;
- середньостатичне навантаження на вагон - 50 т/ваг.

2. У розрахунковому році очікуються наступні зміни показників:

- оберт вантажного вагона - зменшиться на 10%;
- середньостатичне навантаження на вагон - зросте на 10%;

3. У розрахунковому році матиме місце списання старих вантажних вагонів у кількості 150 одиниць та закупівля 380 нових вагонів.

4. Неробочий парк вантажних вагонів у розрахунковому році

складатиме 850 од.

Завдання 14.

Постановка завдання:

Визначити загальний обсяг перевезень вантажів та обсяг вантажообігу в розрахунковому році

Вихідні дані:

Дані про обсяги виробництва та перевезень продукції в базисному році, зміни обсягів виробництва та ступеню перевезеності продукції, а також середня дальність перевезень вантажів в розрахунковому році наведені в таблиці 4.

Таблиця 4

Вид продукції	Базисний рік		Розрахунковий рік		
	Обсяг виробництва, млн.т	Обсяг перевезень, млн. т	Темп зростання обсягу виробництва, %	Зміни ступеню перевезеності продукції	Середня дальність перевезень вантажу, км
Зерно	60,0	42,0	105,0	+ 0,150	700
Прокат	50,0	40,0	95,0	- 0,089	900
Вугілля	100,0	90,0	90,0	+ 0,050	600

Завдання 15.

Постановка завдання:

На підставі розв'язання завдання 14 визначити необхідну кількість умовних (чотирьохвісних) вантажних вагонів для перевезення протягом року визначених вантажів та додаткову потребу в вантажних вагонах

Вихідні дані:

1. У базисному році мали місце наступні показники використання вантажних вагонів:

- середнє статичне навантаження на вісь вагона - 12,5 тон;
- середня дальність рейса вантажного вагона - 1616 км;
- середня технічна швидкість руху вантажного вагона - 50,5 км/год.;
- середній час простоїв одного вантажного вагона:

- на технічних станціях - 29,8 год.;
- на проміжних станціях - 14,8 год.;
- під однією вантажною операцією - 16,0 год.
2. У розрахунковому році очікуються наступні зміни показників:
- скорочення часу оберта умовного вантажного вагона - на 0,6 сут.;
  - підвищення середньостатичного навантаження на вісь вантажного вагона - на 1,5 т.
3. Кількість умовних вантажних вагонів на початок розрахункового року складе 6025 одиниць.
4. Протягом розрахункового року планується списання застарілих вантажних вагонів в кількості 2,0 % від їхньої кількості на початок року
5. Резервний парк умовних вантажних вагонів досягне в розрахунковому році 850 одиниць
6. Кількість умовних вантажних вагонів, що обслуговують залізницю, складе в розрахунковому році 170 одиниць.
7. У ремонті в розрахунковому році будуть знаходитися 480 умовних вантажних вагонів.

Завдання 16.

Постановка завдання:

Визначити загальний обсяг перевезень вантажів та обсяг вантажообігу в розрахунковому році

Вихідні дані:

Дані про обсяги виробництва та перевезень продукції в базисному році, а також темпи зростання обсягів виробництва, зміни ступеню перевезеності продукції та середню дальність перевезень в розрахунковому році наведені в таблиці 5.

Таблиця 5

Вид продукції	Базисний рік		Розрахунковий рік		
	Обсяг виробництва, млн.т	Обсяг перевезень, млн. т	Темп зростання обсягу виробництва, %	Зміни ступеню перевезеності продукції	Середня дальність перевезень вантажу, км
Прокат	50,0	45,0	95,0	- 0,050	1200
Зерно	75,0	35,0	110,0	+ 0,133	800
Нафта	0,9	0,9	105,0	- 0,050	600

Завдання 17.

Постановка завдання:

Визначити загальний обсяг перевезень вантажів та обсяг вантажообігу в розрахунковому році

Вихідні дані:

Дані про обсяги виробництва та перевезень продукції в базисному році, їх зміни та показники середньої дальності перевезень в розрахунковому році наведені в таблиці 6.

Таблиця 6

Вид продукції	Базисний рік		Розрахунковий рік		
	Обсяг виробництва, млн.т	Обсяг перевезень, млн. т	Темп зростання обсягу виробництва, %	Зміни ступеню перевезеності продукції	Середня дальність перевезень вантажу, км
Зерно	23,0	20,0	110,0	+ 0,050	700
Прокат	15,0	14,0	95,0	- 0,013	500
Вугілля	80,0	70,0	90,0	+ 0,050	600

Завдання 18.

Постановка завдання:

Визначити чисельність пасажирів та обсяг пасажирообігу в розрахунковому році.

Вихідні дані:

1. У базисному році чисельність населення в країні складала 48,5 млн. чол.
2. У розрахунковому році чисельність населення зменшиться на 2,0 %.
3. У базисному році мали місце наступні показники роботи пасажирського транспорту:
  - чисельність пасажирів – 9700 млн. пасс.;
  - обсяг пасажирообігу - 3880 млрд. пас*км.
4. Розраховано, що транспортна рухомість населення в розрахунковому році зросте на 15,0% а середня дальність однієї поїздки – зменшиться на 10,0%.

Завдання 19

Постановка завдання:

Визначити загальний обсяг перевезень вантажів та обсяг вантажообігу в розрахунковому році

Вихідні дані:

Дані про обсяги виробництва та перевезень продукції в базисному році, а також темпи зростання обсягів виробництва, зміни ступеню перевезеності продукції та середня дальність перевезень в розрахунковому році наведені в таблиці 7.

Таблиця 7

Вид продукції	Базисний рік		Розрахунковий рік		
	Обсяг виробництва, млн.т	Обсяг перевезень, млн.т	Темп зростання обсягу виробництва, %	Зміни ступеню перевезеності продукції	Середня дальність перевезень вантажу, км
Цемент	80,0	45,0	100,0	0	400
Мінеральні добрива	42,0	40,0	105,0	+ 0,023	500
Ліс	2,0	1,8	80,0	- 0,050	600

Завдання 20.

Постановка завдання:

Визначити показники транспортної рухомості населення в базисному році за видами транспорту та очікуваний в розрахунковому році темп зростання чисельності пасажирів і обсяг пасажирообігу

Вихідні дані:

1. У базисному році чисельність населення в країні склала 49,0 млн. чол. В розрахунковому році вона скоротиться на 2,0 %.
2. У базисному році робота пасажирського транспорту характеризується даними, що наведені в таблиці 8.

Таблиця 8

Вид транспорту	Чисельність пасажирів в базисному році, млн. пас.	Середня дальність однієї поїздки в базисному році, км
----------------	---	---

Залізничний	490,0	700
Автомобільний	1470,0	200
Авіаційний	5,0	1200
Водний	9,8	800

3. У розрахунковому році транспортна рухомість населення зростає на 14,5 %, а середня дальність однієї поїздки зростає на 50 км

Завдання 21.

Постановка завдання:

Визначити чисельність пасажирів та пасажирообіг в розрахунковому році.

Вихідні дані:

1. У базисному році чисельність населення в країні дорівнювала 50,0 млн. чол.

2. У розрахунковому році чисельність населення в країні скоротиться на 4,0%.

3. Планується, що доходи населення в розрахунковому році зростуть на 10,0 %, а тарифи на пасажирські перевезення – зменшаться на 20,0 %.

4. Відомо, що зростання доходів населення на 1,0 % приводить до зростання транспортної рухомості людини в середньому на 0,35 %, а зменшення (збільшення) транспортного тарифу на 1,0 % - відповідно до зростання (скорочення) транспортної рухомості на 0,5 %.

5. Показники роботи пасажирського транспорту в базисному році за його видами наведені в таблиці 9.

Таблиця 9

Вид пасажирського транспорту	Чисельність пасажирів, млн. пас.	Обсяг пасажирообігу, млн. пас*км	Середня дальність однієї поїздки, км
Залізничний	320,0	256000,0	800
Автомобільний	575,0	57500,0	100
Авіаційний	3,0	4500,0	1500
Водний	2,0	600,0	300

4. У розрахунковому році середня дальність однієї поїздки на

пасажирському транспорті в цілому зросте на 46 км.

6.7. Тема 9. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

Завдання 1

Постанова завдання: Оцінити земельну ділянку за методом капіталізації доходу від оренди.

Вихідні дані:

Площа ділянки 3150 м² ділянка надається для влаштування контейнерної торгівельної мережі. Проектна площа одного контейнеру – 18 м² очікуваний прибуток від використання одного контейнеру – 3500 грн. на місяць, реальний рівень доходності торгових міст – 90% з яких 7% сплачується за землю. Власник ділянки сплачує земельний податок у розмірі 2510 грн. на рік і має поточні витрати в розмірі 9800 грн. на місяць. Ставка капіталізації – 11,3%

Завдання 2.

Постанова завдання: Визначити найбільш привабливий варіант використання землі.

Вихідні дані: Земельна ділянка дозволяє побудувати супермаркет, готель, театр або мережу торгівельних магазинів. Коефіцієнт капіталізації для землі 10%. Відомо, що у разі будівництва:

супермаркету вартість будівництва складе 650 тис. у.о., чистий операційний прибуток від експлуатації об'єкту – 105 тис. у.о., коефіцієнт капіталізації для будівлі – 12%

готелю вартість будівництва - \$750тис., операційний прибуток від експлуатації об'єкту \$126тис., коефіцієнт капіталізації для будівлі – 16%

театру вартість будівництва - \$950тис., операційний прибуток від експлуатації об'єкту \$130тис., коефіцієнт капіталізації для будівлі – 12%

Завдання 3.

Постанова завдання: Оцінити вартість землі і вартість будинку

Вихідні дані: вартість нерухомості розподіляється між вартістю будинку і земельною ділянкою в пропорції 9:1. Коефіцієнт капіталізації складає відповідно 0,14 і 0,12.

Очікуваний річний чистий операційний дохід складає 65000 у.е.

6.8. Тема 10. Державне регулювання ринку праці

Завдання 1.

Постановка завдання:

Визначити суму податкового платежу та суму грошових коштів, яку за свою працю отримає робітник після оподаткування доходу.

Вихідні дані:

1. Сукупний дохід робітника за місяць складає 650 грн., 150 з яких – це заробітна плата за сумісництво.

2. Відповідно до діючого законодавства заробітна плата за сумісництво оподатковується за ставкою 20,0%.

3. Прогресивна шкала оподаткування доходу, що є діючою за станом на 01.01. 2002 року, наведена в таблиці 1.

Таблиця 1

Розмір доходу, грн.	Ставка оподаткування, %
до 17	не оподатковується
17 – 85	10,0
85 – 170	15,0
170 – 1200	20,0
1200 – 1700	30,0
вище 1700	40,0

Завдання 2.

Постановка завдання:

Скласти баланс ринку праці та визначити надлишок (додаткову потребу) робочої сили в промисловості в розрахунковому році

Вихідні дані:

Показники, що характеризують обсяг, динаміку виробництва промислової продукції та ефективність використання робочої сили в галузі, наведені в таблиці 2.

Таблиця 2

Показники	Базисний рік	Розрахунковий рік
1. Обсяг виробництва промислової продукції, млн. грн.	1716,0	
2. Середньорічний виробіток одного працівника ПВП, тис. грн./чол.	8580	
3. Темп зростання обсягу виробництва, %	x	98,0
4. Темп зростання продуктивності праці, %	x	102,5
5. Питома вага ПВП в загальній чисельності працюючих, %	x	95,0
6. Наявність робочої сили в галузі на початок року, тис. чол.	x	215,3
7. Вибуття робочої сили протягом року (на пенсію, навчання, тощо), чол.	x	2150

Завдання 3.

Постановка завдання:

Визначити надлишок (додаткову потребу) робочої сили в промисловості в розрахунковому році

Вихідні дані:

- У базисному році в промисловості досягнуті наступні показники:
  - обсяг виробництва продукції в галузях групи «А» - 1950,0 млн. грн.;
  - обсяг виробництва продукції в галузях групи «Б» - 1500,0 млн. грн.;
  - середньорічний виробіток одного працівника ПВП:
    - в групі «А» - 15,0 тис. грн., в групі «Б» - 10,0 тис. грн.
- У розрахунковому році в галузі очікуються наступні зміни показників:
  - обсяг виробництва продукції групи «А» - скоротиться на 5,0 %;
  - обсяг виробництва продукції групи «Б» - зросте на 5,0 %;
  - продуктивність праці в групі «А» - зросте на 4,0 %;
  - продуктивність праці в групі «Б» - зросте на 2,6 %.
- На початок розрахункового року чисельність працюючих в промисловості складе:
  - в галузях групи «А» - 143026 осіб;

- в галузях групи «Б» - 159188 осіб.

4. Протягом розрахункового року в промисловості матиме місце вибуття робочої сили:

- в галузях групи «А» - 2300 осіб;
- в галузях групи «Б» - 1500 осіб.

5. Питома вага промислово-виробничого персоналу в загальній чисельності працюючих за підгрупами складає:

- в галузях групи «А» - 92,0 %;
- в галузях групи «Б» - 95,0 %.

Завдання 4.

Постановка завдання:

Скласти баланс ринку праці та визначити надлишок (додаткову потребу) робочої сили в освіті в розрахунковому році.

Вихідні дані:

Показники, що визначають загальну потребу в педагогічних кадрах та додаткову потребу в них, наведені в таблиці 3.

Таблиця 3

Показники	Вищі заклади за рівнем освіти		
	I	II	III
1. Кількість студентів в базисному році, тис. осіб	180,0	300,0	502,3
2. Темп зростання кількості студентів в розрахунковому році, %	90,0	97,5	110,0
3. Норматив кількості студентів на одного педагога, осіб/пед.	12	15	17
4. Кількість педагогів на початок розрахункового року, осіб	13280	19870	34890
5. Вибуття педагогів з наявної кількості протягом розрахункового року, осіб	260	640	950

Завдання 5.

Постановка завдання:

Визначити надлишок (додаткову потребу) робочої сили в промисловості в розрахунковому році.

Вихідні дані:

1. У базисному році в промисловості досягнуті наступні показники:
  - обсяг виробництва продукції - 1750,0 млн. грн.,
  - середньорічний виробіток одного працівника ПВП - 12,5 тис. грн.
2. У розрахунковому році в галузі очікуються наступні зміни показників:
  - обсяг виробництва продукції - скоротиться на 5,0 %,
  - продуктивність праці - зросте на 6,0 %,
3. На початок розрахункового року чисельність працюючих в галузі складе 152250 осіб.
4. Протягом розрахункового року в галузі матиме місце вибуття робочої сили (на пенсію, тощо) в кількості 3200 осіб.
5. Питома вага чисельності промислово-виробничого персоналу (ПВП) в загальній чисельності працюючих в промисловості складає 92,0 %.

Завдання 6.

Постановка завдання:

Скласти баланс ринку праці та визначити надлишок (додаткову потребу) робочої сили в сільському господарстві в розрахунковому році.

Вихідні дані:

1. У базисному році середньорічна чисельність працюючих в рослинництві складала 2500 тис. осіб, а в тваринництві – 1200 тис. чол.
2. На початок розрахункового року наявність робочої сили в сільському господарстві складе 3670 тис. осіб, в т.ч. в рослинництві – 2520 тис. чол.
3. Протягом розрахункового року в сільському господарстві з різних причин матиме місце вибуття робочої сили:
  - в рослинництві - 18,0 тис. чол;
  - в тваринництві. - 12,0 тис. чол.
4. У розрахунковому році обсяг виробництва продукції в рослинництві зменшиться на 5,0%, а в тваринництві – зросте на 10,0%.
5. У розрахунковому році в галузі очікується наступний темп зростання продуктивності праці:
  - в рослинництві – 103,0%;в тваринництві – 105,0%.

Ситуація 1

Визначити доцільність звернення з метою отримання субсидій з урахуванням умовних даних завдання №7 і порівняння їх з розрахунками в реальних умовах.

Завдання 7.

Постановка завдання:

Визначити розмір субсидії на житлово-комунальні послуги, яку потрібно надати власнику житла на місяць, та суму коштів, яку повинен сплатити власник житла за отримані житлово-комунальні послуги після отримання субсидії.

Вихідні дані:

1. Сім'я власника житла складається з 3 осіб, в тому числі однієї дитини непрацездатного віку.
2. Сім'я відповідає всім вимогам щодо надання субсидії.
3. Сукупний дохід сім'ї за останні півроку дорівнював 2700 грн.
4. Сім'я отримує певні житлово-комунальні послуги, вартість яких на місяць складає 88,5 грн., в тому числі у межах норми споживання – 79,7 грн.
5. Прожитковий мінімум, що встановлений державою, дорівнює 190 грн. на одну особу на місяць.
6. Встановлена законом межа сплати комунальних послуг в залежності від середньодушового доходу сім'ї на місяць дорівнює:
  - 15% - якщо дохід нижче прожиткового мінімуму;
  - 20% - якщо дохід вище прожиткового мінімуму.

7.Методичні вказівки до написання контрольної роботи для студентів заочної форми навчання

7.1Основні вимоги до виконання контрольної роботи.

Контрольна робота складається з теоретичної та практичної частини. Деякі практичні завдання містять умовні цифри , але в багатьох випадках практичні розрахунки вимагають роботи з реальними даними, джерелом яких є “Статистичний щорічник України”. У залежності від періоду виконання контрольної роботи студент мусить користуватися останнім виданням цього довідника.

Контрольна робота повинна мати титульну сторінку, на якій відображені відомості про студента .

Контрольна робота виконується українською мовою. Зміст контрольної роботи повинен включати :

- номер варіанту та план роботи;
- відповіді на теоретичні питання;
- практичні розрахунки;
- список літератури, яка була використана під час виконання контрольної роботи.

Обсяг роботи повинен складати від 15 до 20 сторінок шкільного зошиту, чи 10-12стор. друкованого (14шрифт через 1,5інт) Матеріали треба викладати чітким, розбірним почерком через клітинку, залишаючи поля для позначок та зауважень рецензента. На початку кожної відповіді необхідно дати постановку питання відповідно плану роботи.

Роботу завершує особистий підпис студента та дата виконання роботи.

Під час виконання роботи студент може звертатися за консультаціями до кафедри менеджменту природоохоронної діяльності (корп.2, кімн.№314)

7.2 Порядок виконання контрольної роботи.

Студент виконує контрольну роботу за варіантом, номер якого співпадає з останньою цифрою номера залікової книжки.

Робота, яка виконана не за своїм варіантом, перевірці не підлягає та повертається на повторне виконання.

Результатом перевірки роботи є її залік чи направлення на допрацювання з урахуванням зауважень перевіряючого.

Максимальна кількість балів за контрольну роботу – 50 балів.

В тому числі, за кожну достатньо повну, правильну відповідь нараховується - 15балів, за практичні розрахунки – 20балів.

7.3. В А Р І А Н Т И К О Н Т Р О Л Ь Н О Ї Р О Б О Т И.

Варіант № 1

ОСНОВИ СТАНОВЛЕННЯ РЕГУЛЬОВАНОЇ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

- 1.Етапи становлення економічної науки
- 2.Модель чистої ринкової економіки та її еволюція
- 3.Практичне завдання. На основі даних системи національних рахунків статистичного щорічника України визначити основні макроекономічні пропорції валового суспільного і валового внутрішнього продукту. Розрахувати показники матеріалоемності валового внутрішнього продукту.

Варіант №2

МОДЕЛЬ ЕКОНОМІЧНОГО ОБОРОТУ КРАЇНИ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ

- 1.Структурна характеристика системи національних рахунків
- 2.Макроекономічні показники системи національних рахунків
3. Практичне завдання: З використанням статистичних даних по Україні провести аналіз динаміки і структури ВВП за останні п'ять років в промисловості , сільському господарстві та капітальному будівництві.

Варіант №3

ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ІНДИКАТИВНЕ ПЛАНУВАННЯ НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА

1. Теоретичні основи сутності прогнозування і планування
2. Методи прогнозування макроекономічних процесів
3. Практичне завдання:

Визначити розмір дотацій вугільній промисловості, який необхідно передбачити у витратній частині державного бюджету в розрахунковому році, та питому вагу дотації в реальній ринковій ціні вугілля.

Вихідні дані:

1. У розрахунковому році обсяг видобутку вугілля складе 95 млн. т
2. Витрати вугільних підприємств на видобуток 1 т вугілля наведені у таблиці :

Витрати	Сума, грн.
Матеріали	18,0
Заробітна плата без нарахувань	10,0
Експлуатація машин та механізмів	20,0
Невиробничі витрати	12,0

- 3.Нарахування на заробітну плату встановлені на рівні 37,5 %.
4. Норматив рентабельності, що забезпечує підприємствам галузі отримання госпрозрахункового доходу, дорівнює 25,0 %.
5. Відпускна оптова ціна, яка встановлена державою за 1 тону вугілля, дорівнює 60,0 грн.

Варіант №4

ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

1. Податкова система в регульованій ринковій економіці
2. Ресурсні платежі

3. Практичне завдання

Постановка завдання:

Визначити розмір субсидії на житлово-комунальні послуги, яку потрібно надати власнику житла на місяць, та суму коштів, яку повинен сплатити власник житла за отримані житлово-комунальні послуги після отримання субсидії.

Вихідні дані (умовні):

1. Сім'я власника житла складається з 3 осіб, в тому числі однієї дитини непрацездатного віку.
2. Сім'я відповідає всім вимогам щодо надання субсидії.
3. Сукупний дохід сім'ї в місяць за останні півроку дорівнює 3540 грн.
4. Сім'я мешкає в квартирі загальною площею 68 кв.м і отримує житлово-комунальні послуги, обсяг яких та тарифи наведені в таблиці .

Таблиця 1

Вид послуги	Норма споживання послуги		Фактичне споживання послуги		Тариф за одиницю послуги	
	од. вимір.	кіль-кість	од. вимір.	кіль-кість	од. вимір.	кіль-кість
1.Експлуатація житла	кв.м / чол	21,0	кв.м	68,0	грн./кв.м	1,88
2.Теплопостачання (опалення житла)	кв.м / чол	21,0	кв.м	68,0	грн./кв.м	5,03
3.Гаряче водопостачання	куб.м /чол	4,0	куб.м	12,0	грн./куб.м	2,49

4.Холодне водопостачання	куб.м /чол	20,0	куб.м	30,0	грн./куб.м	1,52
5.Каналізація	куб.м /чол	10,0	куб.м	30,0	грн./куб.м	0,29
6.Газопостачання	грн. / чол.	6,48	грн.	10,44	грн./ чол.	5,48
7.Електро-постачання	квт. час.	75	квт. час	250	грн./квт. час	0,256

5. Прожитковий мінімум, що встановлений державою, дорівнює 890 грн. на одну особу на місяць.

6. Встановлена законом межа сплати комунальних послуг в залежності від середньодушового доходу сім'ї на місяць дорівнює:

10% - якщо дохід нижче прожиткового мінімуму;

15% - якщо дохід вище прожиткового мінімуму.

Варіант №5

ДЕРЖАВНЕ ЗАМОВЛЕННЯ І КОНТРАКТ НА ПРОДУКЦІЮ

1. Концепція державної системи замовлення

2. Формування і розміщення державних замовлень

3. Практичне завдання:

Скласти баланс проката чорних металів за передбаченими умовами.

Вихідні дані:

1. Обсяг виробництва продукції машинобудування та металообробки в розрахунковому році передбачений в розмірі 220,0 млн. грн.

2. Норма витрати проката чорних металів на 1 млн. грн. продукції машинобудування та металообробки складає 450 т

3. Потреби транспорту в прокаті чорних металів в розрахунковому році визначені в розмірі 8,0 тис.т

4. Виробничі потреби інших галузей народного господарства в прокаті чорних металів в розрахунковому році визначені в розмірі 6,0 тис. т

5. У розрахунковому році в будівництві передбачено виконати обсяг будівельно-монтажних робіт (БМР) на суму 100,0 млн. грн.

6. Норма витрати прокату чорних металів на 1 млн. грн. БМР складає 380 т

7. Запаси прокату чорних металів у постачальників та споживачів на початок і кінець розрахункового року складають по 3,0 тис.т

8. Експорт та імпорт прокату в розрахунковому році передбачається в розмірі (відповідно) 5,0 та 4,0 тис.т

9. У розрахунковому році передбачається закласти до державного резерву 2,0 тис. т і одночасно розбронювати з резерва 1,0 тис. т прокату чорних металів.

10. Інші потреби (населення) у прокаті чорних металів передбачаються на рівні 1,0 тис.т

11. Діючі потужності з виробництва прокату чорних металів на початок розрахункового року складають 150,0 тис.т прокату на рік та використовуються на 92,0 %.

12. Для досягнення збалансування ресурсів та споживання прокату чорних металів передбачити наступні умови:

а) підвищення коефіцієнта використання діючих виробничих потужностей на 0,04;

б) скорочення середньої норми витрати прокату чорних металів у машинобудуванні та металообробці на 1,6 %;

в) скорочення середньої норми витрати прокату чорних металів на будівельно-монтажні роботи на 1,8 %.

13. У разі незбалансування потреб та ресурсів передбачити в розрахунковому році введення в дію нових виробничих потужностей з коефіцієнтом їх використання 0,9.

Варіант №6

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

1. Правові основи земельних відносин

2. Грошова оцінка сільськогосподарських земель

3. Практичне завдання

Постанова завдання: Оцінити земельну ділянку за методом капіталізації доходу від оренди.

Вихідні дані: Власник земельної ділянки розміром 14650 кв. м. має намір здати його в оренду для влаштування контейнерної торгівельної мережі. Проектна площа, необхідна для одного контейнера, складає 17,9 кв. м.

Очікуваний валовий дохід від використання одному контейнеру складає 3100 гривень на місяць, з яких 29% сплачується за користування землею.

Реальний рівень доходності торгових міст складає 87%. Власник земельної ділянки сплачує земельний податок у розмірі 25200 гривень на рік, а також має поточні витрати в розмірі 810 гривень на місяць.

Ставка капіталізації для землі в даному районі складає 13,8%

Варіант №7

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Сутність і структура інноваційної діяльності

2. Організаційні основи розвитку інноваційного підприємництва

3. Практичне завдання

Постанова завдання:

Визначити обсяг та темп зростання валового національного продукту та чистого національного продукту в розрахунковому році

Вихідні дані:

1. У базисному році досягнуті такі макроекономічні показники:

- чистий національний продукт – 6,5 млрд. грн.;
- амортизаційні відрахування основних фондів – 1,8 млрд. грн.;
- питома вага створеного в невиробничій сфері чистого національного продукту - 30,0 %.

2. У розрахунковому році очікуються наступні зміни показників:

- продуктивність праці в виробничій сфері - зросте на 5,0 %;
- чисельність працюючих в виробничій сфері - зменшиться на 7,0 %;
- сума амортизаційних відрахувань основних фондів народного господарства - зросте на 10,0 %;
- питома вага виробничої сфери в загальному обсязі чистого національного продукту - зменшиться на 5,0 %

Варіант № 8

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРУКТУРНОЇ ПЕРЕБУДОВИ

НАРОДНОГОСПОДАРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ

1. Організаційно-економічні основи структурної політики
2. Державне регулювання розвитку промислового виробництва
3. **Практичне завдання**

Постановка завдання:

Скласти баланс виробничих потужностей цементної промисловості та визначити можливий в розрахунковому році обсяг виробництва цементу.

Вихідні дані:

1. У базисному році в цементній промисловості мали місце наступні показники ресурсів виробничих потужностей та їх використання:

- обсяг виробництва цементу за рік - 8,3 тис. т;
- максимально можливий обсяг виробництва цементу на початок року - 9,0 тис. т;
- виведення виробничої потужності - 0,5 тис.т;
- введення виробничої потужності - 0,3 тис. т;
- середньорічна потужність підприємств галузі - 8,75 тис. т

2. У розрахунковому році очікуються наступні зміни виробничої потужності галузі:

- з 01.04 - виведення потужності розміром 0,2 тис.т цементу на рік;
- з 01.10. - виведення потужності розміром 0,1 тис.т цементу на рік;
- введення в невизначений термін потужності розміром 0,6 тис. т цементу на рік.

2. У розрахунковому році ступінь використання виробничих потужностей галузі зросте на 2,2 % пункти.

Варіант № 9

МІЖГАЛУЗЕВИЙ БАЛАНС У СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ

1. Місце і значення міжгалузевого балансу в збалансованості національної економіки.
2. Схема міжгалузевого балансу й особливості розробки його показників у СНР.

3. Практичне завдання . Економіка, що складається із шести галузей - рудодобувна, вугільна, електроенергетика, металургія, машинобудування і виробництво товарів народного споживання (ТНС), - мала в минулому році наступні результати (у грошових одиницях). Руди було добуто - 100. Металурги виплавили з неї 500 одиниць металу, що був використаний у машинобудуванні (300) і при виробництві ТНП (200). Вугілля добуто – 150 ; він був розподілений на виробництво електроенергії, виплавку металу і споживання домашніх господарств у рівних долях. Зроблена електроенергія в обсязі 250 була використана таким чином: по 30 - на видобуток руди і вугілля, 40 - у металургії і по 50 - у машинобудуванні, при виробництві ТНС і в побуті. Уся продукція машинобудування в розмірі 1000од. була використана: по 75од. на потреби машинобудування ,електроенергетики і металургії, а інша складала обсяг валових інвестицій. Усі ТНС в обсязі 2000 спожили домашні господарства. За минулий рік амортизація складала: при видобутку руди - 40, вугілля -25, виробництві електроенергії - 75, виплавці металу - 80, у машинобудуванні - 110 і при виробництві ТНП - 50. Скласти укрупнену схему міжгалузевого балансу. Визначити валовий внутрішній продукт і валовий чистий продукт.

Варіант №10

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ

1. Баланс трудових ресурсів і праці
2. Сутність та види зайнятості і безробіття населення

3. Практичне завдання

Постановка завдання: Визначити надлишок (додаткову потребу) робочої сили в промисловості в розрахунковому році

Вихідні дані:

1. У базисному році в промисловості досягнуті наступні показники:
  - обсяг виробництва продукції в галузях групи «А» - 1950,0 млн. грн.;
  - обсяг виробництва продукції в галузях групи «Б» - 1500,0 млн. грн.;
  - середньорічний виробіток одного працівника ПВП:
в групі «А» - 15,0 тис. грн., в групі «Б» - 10,0 тис. грн.
2. У розрахунковому році в галузі очікуються наступні зміни показників:
  - обсяг виробництва продукції групи «А» - скоротиться на 5,0 %;
  - обсяг виробництва продукції групи «Б» - зросте на 5,0 %;
  - продуктивність праці в групі «А» - зросте на 4,0 %;
  - продуктивність праці в групі «Б» - зросте на 2,6 %.
1. На початок розрахункового року чисельність працюючих в промисловості складе:
  - в галузях групи «А» - 143026 осіб;
  - в галузях групи «Б» - 159188 осіб.
4. Протягом розрахункового року в промисловості матиме місце вибуття робочої сили:
  - в галузях групи «А» - 2300 осіб;
  - в галузях групи «Б» - 1500 осіб.
1. Питома вага промислово-виробничого персоналу в загальній чисельності працюючих за підгрупами складає:
  - в галузях групи «А» - 92,0 %;
  - в галузях групи «Б» - 95,0 %.

8.Рекомендована література

Основна література:

1. Белоус А. И. Концепция устойчивого развития: новая социально-экономическая парадигма /Електронний ресурс/ Режим доступа http://www.surm.md/index.php?option=com_content&task=view&id=283&Itemid=146
2. Березина А. М. Концепция устойчивого развития как модель гармоничного управления процессами развития общества /Електронний ресурс/Режим доступа <http://ego.uapa.ru/issue/2010/01/01/>

3. Журавський В.С. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні: Підручник. К.: Вид.дом, 2004- 672с.
4. Закон України «Про державні соціальні стандарти» від 20.06 1999р.
5. Закон України «Про місцеве самоврядування» від 21.05 1997р.
6. Ковтун О.І. Державне регулювання економіки: Навчальний посібник./О.І. Ковтун.- Львів.: Новий світ, 2010. 429с.
7. Стеченко Д.М. Державне регулювання економіки: Навчальний посібник. – К.:знання, 2007,- 271с.
8. Сайт електронної бібліотеки ОДЕКУ /Електронний ресурс/
Режим доступу: [http:// library-Odeku.16mb.com](http://library-Odeku.16mb.com)

Курсивом визначена література, яка є в бібліотеці університету

Додаткова література:

1. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления. – М., 1997.
2. Котилко В.В. Региональная экономическая политика: Учебное пособие. – М., 2001., 350с.
3. Технологии в политике и политическом управлении. Под ред. Анохина М.Г., Комаровского В.С., Матвеев Ю.И. – М., 2000., 185с.

•